

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: “รับ” และ “รุก” อย่างไร กับประชาคมอาเซียน

รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย

สภากงนพรพกทศ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :
“รับ” และ “รุก” อย่างไร
กับประชาคมอาเซียน

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น :
“รับ” และ “รุก” อย่างไรกับประชาคมอาเซียน**

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ
National Library of Thailand Cataloging in Publication Data
วุฒิสาร ตันไชย.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : “รับ” และ “รุก” อย่างไรกับประชาคมอาเซียน.--
กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า, 2557.

76 หน้า.

1. ประชาคมอาเซียน. 2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. I. ชื่อเรื่อง.

341.2473

ISBN 978-974-449-751-2

รหัสสิ่งพิมพ์ของสถาบันพระปกเกล้า ขลธ.57-11-1000.0

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ 978-974-449-751-2

พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2556

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

ลิขสิทธิ์ สถาบันพระปกเกล้า

บรรณาธิการ

นางสาวธีรพรรณ ใจมั่น

นางสาวเบญจมาศ บุ่งรุ่ง

ผู้ประสานงาน

นางสาวศรัณย์ธร แดงอุดม

นายสมบัติ หวังเกษม

นางสาวสุชาดา แดงขาว

จัดพิมพ์โดย

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น 5 (โซนที๕ใต้)
เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

โทรศัพท์ 02-141-9600 โทรสาร 02-143-8171

<http://www.kpi.ac.th>

พิมพ์ที่

บริษัท ธรรมดาเพรส จำกัด

86 ซอย 50/1 ถนนเจริญสุขนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร 10700

โทรศัพท์ 02-883-0342-4 โทรสาร 02-435-6960

คำนำสถาบันพระปกเกล้า

หนังสือเรื่อง “องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : “รับ” และ “รุก”
อย่างไรกับประชาคมอาเซียน” เป็นการเผยแพร่ความรู้ภายใต้
โครงการสังเคราะห์องค์ความรู้ด้านการเมืองการปกครองสู่สาธารณะ ซึ่ง
มีวัตถุประสงค์เพื่อผลิตเอกสารอันเป็นการให้ข้อมูล ความรู้ บทวิเคราะห์
และเสนอแนะเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยสู่
สาธารณะซึ่งหนังสือเล่มนี้เป็นการเสนอความรู้ใน 3 เรื่องหลัก ได้แก่

- 1) ประชาคมอาเซียน และผลกระทบที่จะเกิดขึ้น
- 2) ประชาคมอาเซียนกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น
- 3) ข้อเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ “รับ” และ
“รุก” กับประชาคมอาเซียน

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย รองเลขาธิการสถาบันพระปกเกล้า
ซึ่งเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เกี่ยวกับการปกครอง

ท้องถิ่นได้ช่วยรวบรวม ศึกษา และวิเคราะห์เนื้อหาดังกล่าวข้างต้น และได้จัดทำเป็นข้อเสนอต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นองค์กรหลักในการบริหารจัดการพื้นที่และจัดบริการสาธารณะในพื้นที่ได้เตรียมความพร้อมร่วมกับประชาคมอาเซียน หนังสือเล่มนี้เนื้อหา มีความกระชับ ข้อเสนอเป็นรูปธรรม รอบด้านและชัดเจน อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต

สถาบันพระปกเกล้า หวังว่าท่านผู้อ่านจะได้รับความรู้จากหนังสือที่รองศาสตราจารย์ วุฒิสาร ตันไชย แต่งขึ้น และหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นอีกเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ท่านผู้อ่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งท่านที่อยู่ในแวดวงของการปกครองท้องถิ่นได้ตั้งรับกับประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ยังประโยชน์ต่อประชาชนและพื้นที่ต่อไป

สถาบันพระปกเกล้า
ธันวาคม 2556

คำนำผู้แต่ง

ในปัจจุบันถือว่า “**ประชาคมอาเซียน (Association of South East Asian Nations : ASEAN)**” ได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตของสังคมไทย รวมถึงการมีบทบาทที่นับวันจะยิ่งเห็นชัดมากยิ่งขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านวัฒนธรรม ด้านสังคม หรือด้านเศรษฐกิจ ซึ่งทุกภาคส่วนได้ให้ความสำคัญและพยายามปรับตัวกันอย่างแข็งขัน โดยกำหนดนโยบายการพัฒนาในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการปรับตัวให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

วันนี้ “**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**” ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับและถือเป็นฐานสำคัญใหญ่ระดับพื้นที่ในการพัฒนาและสร้างความมั่นคงให้แก่ประชาชน ชุมชน และพื้นที่ทุกมิติของอาเซียน ซึ่งปัจจุบันคงต้องยอมรับว่าส่วนใหญ่อาจจะเห็นว่าเรื่องประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้อง สัมพันธ์กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และไม่สามารถเห็นใน “**ความเชื่อมโยง**” ของการปกครองท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาคมอาเซียน กระทั่งในแวดวงของผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิก

สภาท้องถิ่น หรือ ข้าราชการท้องถิ่นเอง บางส่วนอาจจะมองว่าประชาคมอาเซียนเป็นเรื่องที่ “ห่างไกล” กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พื้นที่ และประชาชนในเขตความรับผิดชอบของตนเอง ส่งผลให้หลายพื้นที่ยังไม่ตื่นตัว และขาดการเตรียมความพร้อมในการรับมือกับประชาคมอาเซียนที่กำลังจะมาถึง

ผมในฐานะผู้เขียนได้มีโอกาสศึกษาและวิเคราะห์สถานการณ์การเข้ามาของประชาคมอาเซียนกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งผมได้ค้นคว้ารวบรวมและศึกษาข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับประชาคมอาเซียน ทั้งในส่วนที่เป็นหลักการ และผลกระทบที่จะส่งผลกระทบต่อประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลกระทบต่อการทำงานในพื้นที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นอกจากนี้ยังได้จัดทำข้อเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะ “รุก” อย่างไรให้เข้มแข็ง “รับ” อย่างไรให้เพิ่มผล เพื่อให้การบริหารงาน และดำเนินงานมีความสอดคล้องในทุกมิติ เพื่อตอบสนองการพัฒนาในทุกพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หากหนังสือเล่มนี้มีความผิดพลาดประการใดผมขออภัยมา ณ ที่นี้ครับ

รองศาสตราจารย์วุฒิสาร ตันไชย
ธันวาคม 2556

สารบัญ

คำนำสถาบันพระปกเกล้า	III
คำนำผู้แต่ง	V
ส่วนที่ 1 : 2558 การรุกคืบของประชาคมอาเซียน	1
1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community -APSC) :	6
2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community -AEC) :	7
3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community -ASCC) :	8
ส่วนที่ 2 : ประชาคมอาเซียน	15
โจทย์ใหญ่สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	
แผนการจัดตั้งประชาคมด้านการเมืองและความมั่นคง	18
แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	19
แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรม	20
เรื่องอาเซียน หรือ ประชาคมอาเซียนเกี่ยวกับ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่?	21

สารบัญ

	หน้า
ส่วนที่ 3 : ประชาคมอาเซียน : ความเข้าใจที่อาจจะยังผิดในช่วงที่ผ่านมา	23
ส่วนที่ 4 : องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการรุกและรับ กับประชาคมอาเซียน	35
4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน	38
4.2 การกำหนดสถานะ - ตำแหน่งของเมือง	40
4.3 การสร้างความร่วมมือในการพัฒนา	41
4.4 การวิเคราะห์ต้นทุนพื้นที่และการสร้างแนวร่วม ในการพัฒนาพื้นที่	44
4.5 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ในสิ่งที่เกี่ยวข้อง	45
4.6 การพัฒนาด้านการศึกษา	50
4.7 การเตรียมความพร้อมด้านระบบโครงข่าย การขนส่งสินค้า	55
4.8 การส่งเสริมและพัฒนาทักษะแรงงาน	56
4.9 การพัฒนามาตรฐานในการจัดสวัสดิการสังคม และการบริการสาธารณะ	57
4.10 การวางโครงสร้างและระบบสาธารณสุขปโภคทางสังคม	59
4.11 การสร้างสำนึก “Spirit of ASEAN”	60
4.12 การพัฒนาเมืองไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ	61
4.13 การเตรียมการสำหรับการแก้ไขปัญหา หรือ ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนา	62
ส่วนที่ 5 : ข้อห่วงกังวลสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	63
บรรณานุกรม	67

ส่วนที่

1

2558

การรুকคืบของประชาคมอาเซียน

● การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคือ
การสร้างข้อตกลงร่วมกันในการ
สร้างกฎเกณฑ์ที่เข้าใจง่ายและลดความยุ่งยากต่างๆ
เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนมีช่องทางในการติดต่อกัน
ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องรอฟ่านขั้นตอนต่างๆ
จากภาครัฐ

ประชาคมอาเซียน หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nation : ASEAN) เป็นองค์กรระหว่างประเทศระดับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่สำคัญประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นการเพิ่มระดับความสัมพันธ์ใกล้ชิดทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิกของประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 10 ประเทศสมาชิก ได้แก่

- 1) ราชอาณาจักรกัมพูชา (Kingdom of Cambodia)
- 2) เนการาบรูไน ดารุสซาลาม (Negara Brunei Darussalam)
- 3) มาเลเซีย (Malaysia)
- 4) ราชอาณาจักรไทย (Kingdom of Thailand)
- 5) สหภาพเมียนมาร์ (Union of Myanmar)
- 6) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม (The Socialist Republic of Vietnam)

สรุบนโยบาย

- 7) สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ (The Republic of Phillipines)
- 8) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) (The Lao People’s Democratic Republic or Lao PDR)
- 9) สาธารณรัฐสิงคโปร์ (The Republic of Singapore)
- 10) สาธารณรัฐอินโดนีเซีย (The Republic of Indonesia)

วัตถุประสงค์ในการก่อตั้งประชาคมอาเซียนนั้นเพื่อสร้างความร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิก และให้ประชาคมอาเซียนทำหน้าที่เป็นองค์กรระดับภูมิภาคและองค์กรระหว่างประเทศในการต่อรอง และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันกับองค์กรระดับภูมิภาคอื่นๆ และในระดับประเทศสมาชิกเอง ประชาคมอาเซียนมุ่งให้เกิดการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความก้าวหน้าทางสังคมและวัฒนธรรม ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม วิชาการ วิทยาศาสตร์และด้านการบริหาร รวมทั้งด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การค้า การคมนาคม การสื่อสาร และปรับปรุงมาตรฐานการดำรงชีวิต รวมทั้งเพื่อให้เกิดการส่งเสริมให้มีเสถียรภาพ สันติภาพ และความมั่นคงของภูมิภาค

ได้มีการวางแนวทางการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนอย่างสมบูรณ์ ภายใต้คำขวัญ คือ “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม” (One Vision, One Identity, One Community) โดยมุ่งเน้นไปที่ 3 ประชาคม หรือ 3 เสาหลัก (Pillar) ได้แก่

- เสาหลักด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political and Security Community -APSC)
- เสาหลักด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community -AEC)
- เสาหลักด้านประชาสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community -ASCC)

1. ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community -APSC) :

มีเป้าหมายและพันธกิจเพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรับมือกับภัยคุกคามความมั่นคงทั้งรูปแบบเดิมและรูปแบบใหม่ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง มีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับประเทศนอกอาเซียน

ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีเป้าหมายที่สำคัญได้แก่

- มีกติกาและการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน โดยยึดมั่นหลักการของการไม่แทรกแซงกิจการภายในและการส่งเสริมค่านิยมของประชาคมควบคู่กันไป
- มีความเป็นเอกภาพ ความสงบสุข ความแข็งแกร่ง และมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาความมั่นคงครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อส่งเสริมให้อาเซียนพึ่งพาอาศัยกลไกของตนมากขึ้นในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่างๆในภูมิภาค
- มีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับนอกภูมิภาคอาเซียน

2. ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community -AEC) :

มีเป้าหมายและพันธกิจเพื่อให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจ เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีความสามารถในการแข่งขันทาง เศรษฐกิจ มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค สามารถบูรณาการ เข้ากับระบบเศรษฐกิจโลกได้

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ได้แก่

- การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันสำหรับประชากร 600 ล้านคนในอาเซียน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุนและบุคลากรวิชาชีพต่างๆอย่างสะดวกมากขึ้น และมีการไหลเวียนอย่างเสรียิ่งขึ้นสำหรับเงินทุน
- การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วย ส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็น นโยบายการแข่งขันที่เป็นธรรม การคุ้มครองผู้บริโภค สิทธิใน ทรัพย์สินทางปัญญา และนโยบายภาษี รวมทั้งการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน เป็นต้น
- การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยการ ส่งเสริม SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศ สมาชิกอาเซียนผ่านโครงการต่างๆ อาทิ โครงการริเริ่มเพื่อการ รวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration : IAI) เพื่อลดช่องว่างทางการพัฒนา รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือ ด้านธุรกิจระหว่างภาครัฐและภาคเอกชน

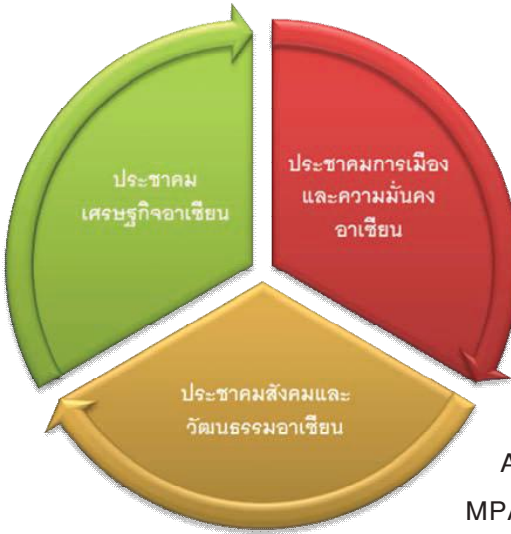
 การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต / จำหน่ายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

3. ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community -ASCC) :

มีเป้าหมายและพันธกิจเพื่อให้ประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน สภาพความเป็นอยู่ที่ดี มีการพัฒนาในทุกด้าน เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างยั่งยืน ส่งเสริมอัตลักษณ์อาเซียน โดยแผนปฏิบัติการเพื่อนำไปสู่การจัดตั้งประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียนได้กำหนดกิจกรรมความร่วมมือที่ประชาชนเป็นศูนย์กลางโดยเน้นความร่วมมือ

- การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
(Human Development)
- การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม
(Social Welfare and Protection)
- สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม
(Social Justice and Protection)
- ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
(Ensuring Environmental Sustainability)

- การสร้งอัตลคกษณออาเซียน
(Building ASEAN Identity)
- การลดช่องว่างทางการพัฒนา
(Narrowing the Development Gap)

นอกจากกำหนดให้มีเสาหลัก หรือ Pillar ในการขับเคลื่อน เพื่อให้เกิดประชาคมอาเซียนแล้ว อาเซียน ยังได้มีการจัดทำแผนแม่บทความด้ยความเชื่อมโยงระหว่างกัน ในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity : MPAC) โดยมีองค์ประกอบหลัก

ใน 3 ด้าน คือ **ด้านโครงสร้างพื้นฐาน**

ทางบก ทางทะเล ทางอากาศ เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน **ด้านกฎระเบียบ** เพื่อบำนวยความสะดวกทางการค้า บริการ และการลงทุน รวมถึงพิธีการข้ามพรมแดนต่างๆ และ **ด้านประชากร** เพื่อให้มีการท่องเที่ยว การศึกษาและการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างกัน โดยแผนแม่บทว่าด้ยความเชื่อมโยงระหว่างกัน ในอาเซียน เป็นกรอบใหญ่ในการประสานแผนการเชื่อมโยงภายใต้ความร่วมมือในระดับภูมิภาค อนุภูมิภาค และระดับทวิภาคีเข้าไว้ด้ยกัน เพื่อเร่งรัดการเชื่อมโยงระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศให้เป็นหนึ่งเดียว และมีเป้าหมายสูงสุดเพื่อให้อาเซียนเป็นประชาคมอย่างแท้จริงใน พ.ศ. 2558 และเป็นศูนย์กลางของสถาปัตยกรรมภูมิภาค

ความเชื่อมโยงภายใต้ “อาเซียน”

ประชาคมอาเซียนคงเป็นมหากาพย์สำหรับประเทศไทยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของไทย เพราะภายใต้กระบวนการเป็นประชาคมอาเซียนมีข้อกำหนด ข้อตกลงร่วมกันในหลายเรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องก็ล้วนแต่ส่งผลกระทบต่อ **“ชุมชน”** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับประชาชนและชุมชนที่สุดจึงไม่สามารถปฏิเสธผลกระทบที่เกิดจากการเป็นประชาคมอาเซียน ฉะนั้น **“โจทย์”** ใหญ่สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวันนี้ คือ **จะตั้งรับกับการเป็นประชาคมอาเซียนอย่างไร ???**

ตารางวิวัฒนาการและการดำเนินการที่นำไปสู่ การเป็นประชาคมอาเซียน¹

คศ.	กิจกรรมสำคัญ
2510 (1967)	ประกาศปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration)
2535 (1992)	การพัฒนาเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area : AFTA)
2539 (1996)	ASEAN Industrial Cooperation Scheme (2539) (AICO)
2540 (1997)	กำหนดวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (ASEAN Vision 2020)
2541 (1998)	จัดทำแผนปฏิบัติการฮานอย (Hanoi Plan of Action : HPA) และได้ทำความตกลงว่าด้วยการค้าบริการของ อาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service : AFAS) และจัดตั้งเขตการลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area : IAI)
2543 (2000)	ประกาศความคิดริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN : RIA) และศึกษาเรื่องความ สามารถในการแข่งขันของอาเซียน (ASEAN Competitiveness Study)
2545 (2002)	กำหนดทิศทางการดำเนินงานให้แน่นชัดเพื่อนำไปสู่การ เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economics Community) ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 8 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา
2546 (2003)	ผู้นำอาเซียนประกาศแถลงการณ์ Bali Concord II เห็น ชอบที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ภายในปี 2020

¹ ไชยวัฒน์ คำชู , ณิชชาภัทร อุ่นตรงจิตร, ประชาคมอาเซียนกับการปกครอง
 ส่วนท้องถิ่น, (กรุงเทพมหานคร : บริษัท ส.เจริญ การพิมพ์ จำกัด. 2555) หน้า

คศ.	กิจกรรมสำคัญ
2547 (2004)	ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียน รวม 12 กลุ่มสาขาทางเศรษฐกิจ
2548 (2005)	ปรับปรุงแผนงานการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนในระยะที่ 2
2549 (2006)	รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนลงนามในกรอบความตกลงว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนและพิธีการว่าด้วยการรวมกลุ่มสาขาสำคัญ (ฉบับแก้ไข)
2550 (2007)	ผู้นำอาเซียนได้ลงนามในปฏิญญาเซบูว่าด้วยการเร่งรัดการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายใน ค.ศ. 2015 และแผนแม่บทสำหรับกฎบัตรอาเซียน และได้มีการจัดทำ AEC Blueprint
2552 (2009)	ASEAN Trade in Goods Agreement (ATIGA)
2554 (2011)	ASEAN Comprehensive Investment Agreement (ACIA)
2558 (2015)	เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community)

ใน พ.ศ. 2558 ที่กำลังจะถึงนี้ ประชาชนในประชาคมอาเซียนจะเพิ่มระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศให้มีความใกล้ชิดสนิทสนมกันมากขึ้น ด้วยการมีสาธารณูปโภคในการติดต่อสื่อสารและคมนาคมที่มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนมีกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อสร้างมาตรฐานในการติดต่อสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

ทั้งนี้ อาเซียนไม่ได้มีลักษณะเป็นองค์กรเหนือรัฐและรัฐบาลของแต่ละประเทศไม่ได้มีอำนาจน้อยลง แต่รัฐบาลของแต่ละประเทศยังจะมี

อำนาจในขอบเขตดินแดนของตนอยู่ แต่การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน จะทำให้เกิดโครงสร้างทางการคมนาคมขนส่ง เช่น ทางรถไฟ ถนน ท่าเรือ สนามบิน ฯลฯ และ เกิดกฎเกณฑ์ในการปฏิบัติที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันมากขึ้น กฎเกณฑ์เหล่านี้จะเข้ามากำกับในความสัมพันธ์ของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งทำให้ประชาชนในประชาคมอาเซียนมีการเดินทางติดต่อซึ่งกันและกันได้ง่ายและมีมาตรฐานมากขึ้น

ด้วยเหตุนี้ สิ่งที่จะเกิดขึ้นแน่นอนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พ.ศ. 2558 คือ การเพิ่มขึ้นของช่องทางต่าง ๆ ที่สะดวกและรวดเร็วในการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในอาเซียน เช่น การเพิ่มขึ้นของการคมนาคมขนส่ง การขยายตัวของเครือข่ายการขนส่ง (Logistic) การเกิดขึ้นของเมืองท่า (Gateway) ซึ่งจะเป็นการเปลี่ยนจากเมืองชายขอบหรือเมืองชายแดนในเขตเมืองไปเป็นเมืองหน้าด่าน หรือเมืองท่าที่เป็นศูนย์กลางทางการค้าและการคมนาคมขนส่ง ฐานะของเมืองในระดับต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไป นอกจากนี้ประชาคมอาเซียนยังทำให้เกิดการเพิ่มขึ้นของการเคลื่อนไหวของทุน (Capital Flow) ทำให้มีเงินสดไหลเวียนในชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะชุมชนที่เป็นเมืองท่าหรือเมืองการค้า มีการลงทุนโดยตรง และมีการอพยพของประชาชนมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเมือง อาทิ การจัดการสาธารณูปโภค การจัดการปัญหาอาชญากรรม ความต้องการสาธารณูปโภคด้านเทคโนโลยีสื่อสาร ความต้องการติดต่อราชการ และการมีมาตรฐานในการติดต่อราชการ ซึ่งจะส่งผลต่อการเพิ่มขึ้นของการเชื่อมโยงภาคประชาชน คือ มีการปฏิสัมพันธ์ของประชาชนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้มีความต้องการโครงสร้างทางสังคมเพิ่มมากขึ้น มีความต้องการการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น การกีฬา การสาธารณสุข การบริหารกิจการสาธารณะต่างๆ รวมไปถึงมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อพลเมืองอาเซียน

หากจะพูดโดยย่อที่สุด การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนคือ การสร้างข้อตกลงร่วมกันในการสร้างกฎเกณฑ์ที่เข้าใจง่ายและลดความยุ่งยากต่างๆ เพื่อให้ประชาชนในอาเซียนมีช่องทางในการติดต่อกันได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ไม่ต้องรอนานขั้นตอนต่างๆ จากภาครัฐ การเป็นประชาคมอาเซียนจึงทำให้ “พลเมือง” ของทุกประเทศสมาชิกสามารถเดินทางระหว่างกัน ค้าขายหรือลงทุนร่วมกัน สร้างความร่วมมือทางความมั่นคง สังคม การศึกษา เผยแพร่และพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันได้อย่างใกล้ชิดมากขึ้น

ส่วนที่
2

ประชาคมอาเซียน
โจทย์ใหญ่สำหรับ
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

**Blueprint เป็นเพียงแผน
หรือสิ่งที่ต้องดำเนินการ แต่สิ่งที่สำคัญ
และจำเป็นยิ่งกว่านั้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จะต้องให้ความสนใจ คือ ความเปลี่ยนแปลง
หรือ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่
ประชาชน ชุมชน**

๖๖ ม้าจะมีการประกาศเลื่อนเปิดประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ออกไปอีก 12 เดือน จากเดิมวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2558 เป็นวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 (อาจด้วยเหตุผลในหลาย ประการ และการที่ไม่สามารถหาข้อตกลงร่วมกันได้ในหลายเรื่อง เช่น เรื่องการตรวจลงตรา ภาษีอากรสินค้า กฎระเบียบว่าด้วยการลงทุน ระหว่างกัน เป็นต้น) แต่อย่างไรก็ตามปลายปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทย ต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเต็มรูปแบบ ดังกล่าวแล้วข้างต้นว่า ประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย 3 เสาหลัก ทั้งนี้ในแต่ละเสาหลักจะมี แผนการจัดตั้งของตนเอง หรือ ที่เรียกกันว่า Blueprint เพื่อให้เกิดการจัดตั้งประชาคมอาเซียนอย่างเป็นรูปธรรมและบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ได้แก่

- แผนการจัดตั้งประชาคมด้านการเมืองและความมั่นคง
- แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรม

แผนการจัดตั้งประชาคมด้านการเมือง และความมั่นคง มีความมุ่งหวังว่าประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน

(ASEAN Political - Security Community Blueprint :
APSC - Blueprint)

จะทำให้ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น โดยเป็นหลักประกันต่อพลเมืองและประเทศสมาชิกอาเซียนให้อยู่อย่างสันติระหว่างกันและกับโลกภายนอก ในบรรยากาศของความเป็นประชาธิปไตย ความยุติธรรมและการมีความปรองดองต่อกัน เอพีเอสซีจะส่งเสริมพัฒนาการด้านการเมืองโดยยึดหลักการของประชาธิปไตย นิติธรรม ธรรมาภิบาล ความเคารพ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นพื้นฐานภายใต้กฎบัตรอาเซียน โดยจะเป็นตัวเชื่อมต่อให้ประเทศสมาชิกอาเซียนมีการติดต่อและมีความร่วมมือระหว่างกันเพื่อสร้างบรรทัดฐานกฎเกณฑ์และกลไกร่วมกันในการบรรลุเป้าหมายอาเซียนในด้านการเมืองและความมั่นคง ซึ่งจะทำให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง โดยทุกภาคส่วนของสังคมมีส่วนร่วมและได้ผลประโยชน์จากกระบวนการรวมตัวและการสร้างประชาคม โดยไม่มีคำหนึ่งถึง เพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือพื้นเพทางสังคมและวัฒนธรรม ในการปฏิบัติตามแผนงาน นอกจากนี้ เอพีเอสซีประสงค์จะส่งเสริมความร่วมมือที่แน่นแฟ้นและมีผลประโยชน์ร่วมกันระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาและมิตรประเทศเพื่อคงไว้ซึ่งความเป็นศูนย์กลางและบทบาทแข่งขันของอาเซียนในโครงสร้างสถาปัตยกรรมในภูมิภาคที่เปิดกว้าง โปร่งใสและทุกฝ่ายมีส่วนร่วม อีกทั้งมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันก้าวไปข้างหน้า และไม่เลือกปฏิบัติ

เอพีเอสซีสนับสนุนแนวทางด้านความมั่นคงที่ครอบคลุมทุกมิติ ซึ่งมีความเกี่ยวข้องต่อพัฒนาการด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมอย่างใกล้ชิด ยึดหลักในการละเว้นการรุกรานหรือการขู่ใช้กำลัง และการกระทำใด ๆ ที่ไม่สอดคล้องกับกฎหมายระหว่างประเทศและการพึ่งพาการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งโดยสันติวิธี ในการนี้เอพีเอสซียึดมั่นตามความตกลงทางการเมืองของอาเซียน อาทิ ปฏิญญาว่าด้วยเขตสันติภาพ อิสรภาพ และการวางตัวเป็นกลาง หรือ สนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นต้น ซึ่งมีบทบาทสำคัญในด้านมาตรการส่งเสริมความไว้เนื้อเชื่อใจ การทูตในเชิงป้องกัน และแนวทางแก้ไขปัญหาโดยสันติวิธี อีกทั้งแก้ไขประเด็นความมั่นคงในรูปแบบใหม่

แผนการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint : AEC-Blueprint)

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน คือ การไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะตั้งบนฐานของการประสานผลประโยชน์ของประเทศสมาชิกโดยการส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในเชิงลึกและกว้างขวางมากขึ้นผ่านความร่วมมือที่มีอยู่ในปัจจุบันและแผนการดำเนินงานใหม่ภายใต้กรอบระยะเวลาที่ชัดเจน ในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประเทศสมาชิกจะต้องปฏิบัติตามหลักการที่จะส่งเสริมระบบเศรษฐกิจแบบเปิด มองบริบทภายนอก และส่งเสริมกลไกตลาด ซึ่งสอดคล้องกับกฎเกณฑ์ในกรอบพหุภาคี และยึดมั่นในระบบกฎเกณฑ์ เพื่อความสอดคล้องของการปฏิบัติตามพันธกรณีในด้านเศรษฐกิจ ประชาคมเศรษฐกิจจะทำให้อาเซียนเป็นตลาดฐานการผลิต

เดียวกัน สร้างอาเซียนให้มีพลวัตและขีดความสามารถมากขึ้น ด้วย กลไกและมาตรการใหม่ๆ ที่จะส่งเสริมความแข็งแกร่งของการปฏิบัติ ตามแผนงานด้านเศรษฐกิจที่มีอยู่เดิม การเร่งรัดการรวมกลุ่มทาง เศรษฐกิจในสาขาสำคัญ การอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้าย นักธุรกิจ แรงงานฝีมือ และผู้มีความสามารถพิเศษ และเสริมสร้างความ แข็งแกร่งในด้านกลไกสถาบันของอาเซียน

แผนการจัดตั้งประชาคมสังคมวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community Blueprint : ASCC-Blueprint)

เอเอสซีซี มีเป้าหมายที่จะทำให้เกิดประชาคมอาเซียนที่มีประชาชน เป็นศูนย์กลาง และเป็นสังคมที่รับผิดชอบเพื่อก่อให้เกิดความเป็น อันหนึ่งอันเดียวกันและความเป็นเอกภาพในหมู่พลเมืองอาเซียน โดย เสริมสร้างอัตลักษณ์ร่วมกัน สร้างสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชาชนมีส่วนร่วม โดยมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่และสวัสดิการ ของประชาชนดีขึ้น ประชาคมและวัฒนธรรมอาเซียน ถูกกำหนด ลักษณะโดยวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่น ยึดมั่นในหลักการ มีความร่วมมือ มีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อส่งเสริมพัฒนามนุษย์และสังคม เคารพใน เสรีภาพขั้นพื้นฐาน ความเท่าเทียมทางเพศ การส่งเสริมและคุ้มครอง สิทธิมนุษยชนและการส่งเสริมความยุติธรรมทางสังคม นอกจากนี้ ยังต้องเคารพในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ภาษา และศาสนาของ พลเมืองอาเซียน เน้นคุณค่าร่วมกันท่ามกลางความเป็นเอกภาพ ในความหลากหลาย โดยปรับให้เข้ากับสถานการณ์ โอกาส และ สิ่งท้าทายในปัจจุบัน เอเอสซีซี ให้ความสำคัญกับมิติทางสังคมในเรื่อง

การลดช่องว่างการพัฒนา โดยขจัดความแตกต่างทางการพัฒนา
ระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน

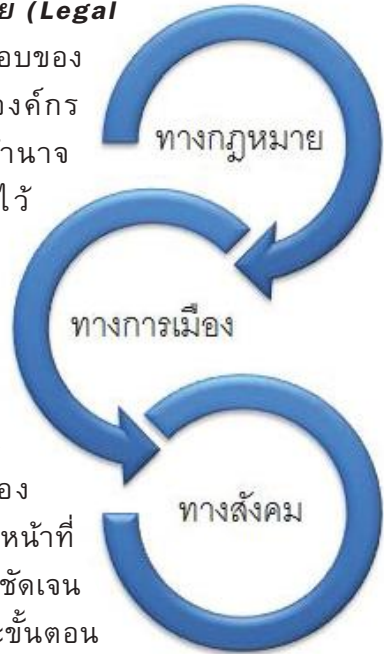
จาก Blueprint หรือ แผนการจัดตั้งไปสู่การปฏิบัติจริงดังกล่าว
มีหลายภาคส่วน ไม่ว่าจะเป็นส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการเป็นเจ้าของภาพ
หลัก หรือ เจ้าภาพร่วมในภารกิจต่างๆ ภาคธุรกิจเอกชนในฐานะที่
เกี่ยวข้องและมีบทบาทสำคัญในเสาหลักด้านประชาคมเศรษฐกิจ
อาเซียน รวมทั้ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะหน่วยงานที่มี
บทบาทสำคัญในระดับพื้นที่ และทุกพื้นที่และมีอำนาจหน้าที่ในการจัด
บริการสาธารณะเพื่อบริการแก่ประชาชน ทั้งนี้้องค์กรและความร่วมมือ
ต่างๆ เหล่านี้มีเป้าหมายร่วมกันในประชาคมอาเซียน คือ การนำแผน
พิมพ์เขียว หรือ Blueprint ไปดำเนินการเพื่อให้เป้าหมายที่วางไว้ไปสู่
การปฏิบัติจริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เรื่องอาเซียน หรือ ประชาคมอาเซียน เกี่ยวกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือไม่?

ประชาคมอาเซียน ถือเป็น “โจทย์สำหรับองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น” เพราะ ถือเป็น**ความรับผิดชอบทางสังคม (Social
Responsibility)** เพราะผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น และ
ข้าราชการท้องถิ่นล้วนแต่เป็นคนที่มีภูมิลำเนา หรือเป็นคนในท้องถิ่น
ย่อมถือเป็นหน้าที่ที่ต้องช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อท้องถิ่น ส่วนเรื่อง
ความรับผิดชอบทางการเมือง (Political Responsibility) นั้น เนื่องด้วย
ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นเป็น “ผู้แทน” ของประชาชน และ
ได้รับการเลือกสรรผ่าน “การเลือกตั้งท้องถิ่น” เพื่อให้เข้ามาทำหน้าที่
ในการพัฒนาท้องถิ่น และดูแลคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

ส่วนความรับผิดชอบทางกฎหมาย (Legal Responsibility) นั้น

เป็นความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ระบุไว้ตั้งแต่กฎหมายสูงสุดของประเทศ ซึ่งได้แก่ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ที่เน้นย้ำว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรหลักในการจัดบริการสาธารณะ รวมทั้งในพระราชบัญญัติจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง 5 ประเภทที่ระบุอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้อย่างชัดเจน รวมทั้งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ หรือกฎหมายแผน รวมทั้งพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่ได้ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นในฐานะเป็น “เจ้าพนักงาน” ทั้งนี้ กฎหมายต่างๆ เหล่านี้เองเป็นกรอบในการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ฉะนั้น **Blueprint** เป็นเพียงแผน หรือสิ่งที่ต้องดำเนินการ แต่สิ่งที่สำคัญและจำเป็นยิ่งกว่านั้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสนใจ คือ ความเปลี่ยนแปลง หรือ ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ ประชาชน ชุมชน ฉะนั้น สิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตั้งเป็น “วาระ” หรือ “โจทย์” คือ จะเตรียมรับมือกับสิ่งที่เกิดขึ้นอันเป็นผลกระทบจากประชาคมอาเซียนอย่างไร

ส่วนที่
3

ประชาคมอาเซียน :
ความเข้าใจที่อาจจะยังผิด
ในช่วงที่ผ่านมา

คำถามก็คือว่า

“วันนี้เราอยากเห็นพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร”

เพราะประชาคมอาเซียนเริ่มรุกคืบมาแล้ว

อาจจะนำมาซึ่งโอกาส ขณะเดียวกัน

ก็จะนำมาซึ่งการกระทบที่ในเวลาเดียวกัน

ตั้ง

กล่าวแล้วในตอนต้นว่าประชาคมอาเซียนและให้
ความสำคัญกับ 3 เสาหลัก (Pillar) ได้แก่ **เสาหลัก**
ด้านประชาคมการเมืองและความมั่นคง
เสาหลักด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และ**เสาหลักด้าน**
ประชาสังคมและวัฒนธรรม หากแต่วันนี้สังคมและประเทศไทย
รวมทั้งการรับรู้โดยทั่วไปของคนไทยกำลังพูดถึงเรื่องประชาคมอาเซียน
ในส่วนของเสาที่สองอย่างมาก จนทำให้หลายคนเข้าใจผิดคิดว่า
ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC คือ ประชาคมอาเซียน ซึ่งความ
เข้าใจดังกล่าวเป็นความเข้าใจที่ผิด เพราะแท้จริงแล้ว AEC เห็นเพียง
ขาเดียว หรือ เสาเศรษฐกิจเพียงเสาเดียว **เท่านั้น !!**

ปัจจุบันส่วนใหญ่จะเข้าใจว่าเมื่อเป็นประชาคมอาเซียนแล้ว เศรษฐกิจจะเปลี่ยนอย่างไร เกษตรกรจะขายผลผลิตไปยังประเทศสมาชิกอาเซียนอย่างไร หรือ เข้าใจดีกระทั่งว่าประเทศไทยจะมีโอกาสในด้านการแข่งขันทางธุรกิจมากยิ่งขึ้น เพราะจากที่เคยผลิตสินค้าและมีผู้บริโภคอย่างมากประมาณ 65 ล้านคน จะเพิ่มจำนวนเป็น อีกหลายเท่าตัว อย่างน้อยก็ประมาณ 601 ล้านคน เพราะฐานการบริโภคขยายวงกว้างขึ้นจากบริโภคภายในประเทศไปสู่กลุ่มผู้บริโภคในระดับภูมิภาคและนอกภูมิภาค

จำนวนประชากรในประชาคมอาเซียน ปี 2555

ที่	ประเทศ	จำนวน (ล้านคน)
1	อินโดนีเซีย	241.0
2	ฟิลิปปินส์	96.2
3	เวียดนาม	89.0
4	ไทย	64.3
5	พม่า	54.6
6	มาเลเซีย	29.0
7	กัมพูชา	15.0
8	ลาว	6.5
9	สิงคโปร์	5.3
10	บรูไน	0.4
รวม		601.3

แหล่งข้อมูล : Population Reference Bureau, <http://www2.ipsr.mahidol.ac.th/newsletter/index.php/2012-11-08-03-49-15/vol33-no2/82-cat-vol33-no3/95-vol33no2-12> สืบค้นวันที่ 25 ตุลาคม 2556

เมื่อมีคนพูดถึงประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ส่วนใหญ่มักจะมองว่าเป็น “โอกาสอาเซียน” (ASEAN Opportunity) เพราะ AEC เป็นตลาดผู้บริโภคสินค้าที่มีลักษณะคล้ายกับประเทศไทย และเป็นโครงข่ายฐานการผลิตทั้งด้านแรงงานและทรัพยากรทางธรรมชาติที่เป็นประโยชน์ต่อการขยายการลงทุน การรวมกลุ่มเป็น AEC ทำให้เกิดตลาดในภูมิภาคที่มีขนาดใหญ่ สามารถนำจุดแข็งของแต่ละประเทศสมาชิกมาเสริมกับจุดแข็งของประเทศไทยเพื่อสร้างประโยชน์สูงสุดในการผลิต การส่งออก และการบริการ นอกจากนี้ยังเกิดความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียน + (ASEAN plus) กับประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจเอื้อประโยชน์ทางการค้าอย่างมาก ความร่วมมือทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน ประกอบกับประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ อินเดีย ออสเตรเลีย และนิวซีแลนด์ จะส่งเสริมอุตสาหกรรม ระบบการผลิต และผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐาน นอกจากนี้การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนช่วยให้ประเทศไทยสามารถขยายตลาดส่งออกสินค้าเกษตรพื้นฐานได้เพิ่มขึ้น เพราะในอนาคตความต้องการด้านอาหารมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ความต้องการด้านพลังงาน รวมทั้งน้ำมันดิบ ก๊าซธรรมชาติ และเชื้อเพลิงอื่นๆ นับเป็นโอกาสสำคัญของประเทศไทย

สิ่งที่ในวันนี้ต้องมีการพูดถึงให้มากและต้องให้ความสำคัญก็คือ คำว่า “ภาระอาเซียน” หรือ ASEAN Burden ซึ่งหมายถึงการปรับตัวของประเทศสมาชิก หรือ ปัญหาที่จะตามมา เพราะสิ่งหนึ่งที่ต้องเกิดขึ้นกับการรวมกลุ่มประชาคมอาเซียน คือ “มาตรฐานอาเซียน” และเราก็ไม่สามารถปฏิเสธในสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นได้ เพราะเมื่อมีการรวมกลุ่มกันเกิดขึ้น และเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันในฐานะเป็นประชาคมเดียวกัน “มาตรฐาน” จึงต้องถูกหยิบยกขึ้นมาพูดถึง และจากนี้ไปสินค้าของประเทศไทย สินค้าของพม่า หรือ สินค้าของเวียดนามจะถูกส่งออกใน

สิทธิประโยชน์

นามของ “สินค้าของอาเซียน” ดังนั้น เพื่อให้เป็นที่ยอมรับแก่ภูมิภาคอื่น หรือ สากล คำว่า “มาตรฐาน” หรือ Standard จึงเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันภายใต้กรอบประชาคมอาเซียน **กรณีของ AEC** นั้น “มาตรฐาน” เป็นสิ่งสำคัญ เพราะในการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกันนั้น จะต้องมีการใช้กฎระเบียบการค้าระหว่างประเทศสมาชิกเป็นอย่างเดียวกัน (Harmonization of Rules and Regulations) ซึ่งเป็นเรื่องมาตรฐานคุณภาพ ราคา อัตราภาษีรวมถึงกฎระเบียบในการซื้อขาย การขจัดมาตรการและการกีดกันต่างๆ รวมถึงมาตรการอำนวยความสะดวก การอำนวยความสะดวก เป็นต้น อีกทั้งมาตรฐานด้านโลจิสติกส์ด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นมาตรฐานด้านอุปกรณ์โลจิสติกส์เพื่อการขนย้ายสินค้าข้ามพรมแดน อาทิ มาตรฐานของบรรจุภัณฑ์ในการขนส่ง มาตรฐานของแท่นรองรับสินค้า มาตรฐานของระบบเครื่องมือสื่อสารเพื่อการจัดการข้อมูล อาทิ บาร์โค้ด มาตรฐานด้านฐานข้อมูลโลจิสติกส์ และมาตรฐานด้านกฎระเบียบ/ข้อบังคับในการขนส่งสินค้าข้ามแดน ทั้งทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ และรวมทั้งกฎหมายขนส่งสินค้าอันตราย กรณีที่เห็นชัดเจนที่สุดก็คือกรณีของการตั้งกำแพงภาษี กระบวนการผลิตภาคเกษตร ซึ่งหมายความว่าหากผลิตสินค้า หรือ ผลิตผลทางการเกษตรที่ไม่ได้หลักเกณฑ์ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ ผู้ผลิตหรือประเทศต้นทางที่ผลิตสินค้าก็จะไม่สามารถขายสินค้าได้ **กรณีของด้านประชาคมและวัฒนธรรม** ก็เช่นกัน ภายใต้หลักการเรื่องความเท่าเทียม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทำให้ในอนาคตจะ “ต้อง” มี การคำนึงถึง “มาตรฐาน” ได้แก่ มาตรฐานการคุ้มครองคน หรือ มาตรฐานด้านสวัสดิการสังคม

มาตรฐานการคุ้มครองคน คือ ความเท่าเทียมกัน หรือ ความเป็นมาตรฐานในดำเนินการ หรือ การให้บริการใน 6 เรื่อง ได้แก่

1. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
2. การคุ้มครองการจัดสวัสดิการสังคม
3. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม
4. ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม
5. การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน
6. การลดช่องว่างการพัฒนา

ซึ่งหมายความว่า หากเด็กไทย นักเรียนไทย หรือ คนไทยได้รับการจัดสวัสดิการประเภทใด รูปแบบใด ประชากรของประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นๆ ต้องได้รับบริการในมาตรฐานเดียวกันเพราะถือเป็น “พลเมืองอาเซียน” เหมือนกัน เพราะตามแผนการจัดตั้งประชาคมด้านการเมืองและความมั่นคงกำหนดไว้ในเรื่องหลักการเรื่องการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ซึ่งต้องไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และความแตกต่างด้านสังคมและวัฒนธรรมที่หลากหลาย อาทิ การให้บริการสวัสดิการทั้งหลาย ทั้งด้านการศึกษา สาธารณสุข โรงพยาบาล ที่อยู่อาศัย การสาธารณสุขไปโรคต่างๆ ต้องได้รับอย่างน้อยขั้นต่ำ เรียกว่าเป็นมาตรฐานขั้นต่ำด้านการรักษาพยาบาล มาตรฐานขั้นต่ำด้านแรงงาน มาตรฐานขั้นต่ำของสวัสดิการ มาตรฐานขั้นต่ำด้านการดูแลเด็ก การคุ้มครอง การสร้าง ความยุติธรรม เป็นต้น

ความเปลี่ยนแปลงหนึ่งที่เป็นผลตามมากับมาตรฐานอาเซียน คือ การกำกับดูแล เพราะในส่วนของการกำกับดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดบริการสาธารณะนั้น เดิมอาจจะจะมีเพียงองค์กรกำกับดูแลในระดับรัฐภายในประเทศ ซึ่งอาจจะเป็นอำเภอ จังหวัด หรือ ส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง หากแต่เมื่อประชาคมอาเซียนมาถึงจะมีองค์กรที่อยู่เหนือรัฐ หรือ เหนือประเทศไทย (Super State) มาทำหน้าที่

ในการกำกับดูแลมาตรฐานในการจัดบริการสาธารณะ เพราะนั่นคือ มาตรฐานอาเซียน **ซึ่งสิ่งเหล่านี้คืองานที่กลายเป็นภาระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด**

อาเซียนมีภารกิจในการสร้างประชาคมในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ดังนั้น การเป็นประชาคมที่เชื่อมโยงจึงเป็นสิ่งจำเป็นต่อการรวมตัวกันของประชาคมอาเซียน ซึ่งแผนแม่บทว่าด้วย ความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ซึ่งหมายถึง การเชื่อมต่อโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ และประชาชน ซึ่งรวมกันเป็นรากฐานที่เอื้อต่อการบรรลุผลในด้านเศรษฐกิจ การเมืองและความมั่นคง สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะนำไปสู่วิสัยทัศน์ของการเป็นประชาคมอาเซียนที่รวมตัวกัน

แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ตั้งอยู่บนหลักการสำคัญ ดังต่อไปนี้

- (1) ช่วยเร่งรัดและไม่เป็นอุปสรรคต่อข้อริเริ่มที่มีอยู่แล้วในอาเซียน ตลอดจนส่งเสริมกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียน
- (2) สร้างผลลัพธ์ที่เป็นประโยชน์กับทุกฝ่ายเพื่อสะท้อนผลประโยชน์ของทุกชาติสมาชิกอาเซียน
- (3) สร้างความสอดคล้องประสานระหว่างยุทธศาสตร์หรือแผนงานขององค์กรรายสาขาต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้วและกำลังดำเนินการอยู่ภายใต้กรอบอาเซียนและอนุภูมิภาคต่าง ๆ
- (4) สร้างความสมดุลระหว่างผลประโยชน์ระดับภูมิภาคและระดับประเทศ
- (5) เสริมสร้างความเชื่อมโยงระหว่างแผ่นดินใหญ่และหมู่เกาะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

- (6) มองไปข้างนอก และช่วยส่งเสริมพลวัตการแข่งขันระหว่างประเทศคู่แข่งต่างๆ ตลอดจนช่วยรักษาความเป็นศูนย์กลางของอาเซียน
- (7) มีรูปแบบการระดมทุนที่ชัดเจนและครอบคลุมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน

องค์ประกอบหลักของความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ได้แก่

1) การเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย

- (1) การคมนาคม
- (2) เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร
- (3) พลังงาน

เป้าหมาย : การเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อพัฒนาโครงข่ายการคมนาคมขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและพลังงาน ที่มีความหลากหลายในอาเซียนและภูมิภาคอื่นๆ ให้มีบูรณาการและมีประสิทธิภาพ

2) ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ ประกอบด้วย

- (1) การเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกทางการค้า
- (2) การเปิดเสรีและการอำนวยความสะดวกในการบริการและการลงทุน
- (3) ความตกลง / ข้อตกลงยอมรับร่วมกัน
- (4) ความตกลงการขนส่งในภูมิภาค
- (5) พิธีการในการข้ามพรมแดน
- (6) โครงการเสริมศักยภาพ

เป้าหมาย : การเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ มีเป้าหมายเพื่อให้มียุทธศาสตร์ ความตกลง กลไกทางกฎหมายและสถาบัน ที่จะทำให้

ความเชื่อมโยงระหว่างกันใ นอาเซียนบังเกิดผล รวมถึงการอำนวยความสะดวก
สะดวกในการค้าสินค้าและบริการ ตลอดจนนโยบายการลงทุนและกรอบ
กฎหมายที่เหมาะสมเพื่อให้การลงทุนได้รับการคุ้มครอง และดึงดูด
การลงทุนของภาคเอกชน

3) ความเชื่อมโยงด้านประชาชน ประกอบด้วย

- (1) การศึกษาและวัฒนธรรม
- (2) การท่องเที่ยว

เป้าหมาย : การเชื่อมโยงด้านประชาชน มีเป้าหมายเพื่อจัดทำ
ข้อริเริ่มที่จะมีส่วนส่งเสริมและก่อให้เกิดการลงทุนในการศึกษาและการ
เรียนรู้ตลอดชีพ ส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระตุ้นสร้าง
นวัตกรรม ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมอาเซียน รวมทั้ง
ส่งเสริมการท่องเที่ยวและการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้อง

นอกจากประเด็นดังกล่าวแล้ว สิ่งที่จะเกิดขึ้นอีกอย่างตามมามันถือเป็น “ภาวะ” ได้แก่ กรณีของการจัดการกับกระแสทุนที่จะเข้ามาในพื้นที่ เพราะนอกจากวันนี้จะเกิดความขัดแย้ง หรือ เห็นไม่ตรงกันระหว่างทุนในระดับพื้นที่หรือท้องถิ่นกับทุนระดับประเทศแล้ว แต่เมื่อวันที่ประเทศไทยก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเต็มตัว หรือเต็มรูปแบบในช่วงปลายปี พ.ศ. 2558 ความขัดแย้ง หรือ ความไม่สอดคล้องกันอาจจะเกิดมากยิ่งขึ้น กรณีที่เห็นชัดก็คือกรณีศึกษาในพื้นที่เขตเทศบาลนครภูเก็ต ซึ่งมีความต้องการที่จะกีดกันนักลงทุนหรือบริษัทในระดับประเทศไม่ให้มีการลงทุนขนาดใหญ่ในพื้นที่ เพราะต้องการให้เป็นทางรอดของโชว์ห่วยในการประกอบอาชีพค้าขายทั้งปลีกและส่ง ณ วันนี้ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้เข้าสู่ประชาคมอาเซียนเต็มรูปแบบปัญหานี้อาจจะยังพอที่จะบริหารจัดการได้ หากแต่เมื่อปลายปี พ.ศ. 2558 มาถึงสิ่งที่จะกระทบมากที่สุดคือ “ทุนข้ามชาติ” และกรณีของทุนข้ามชาติก็จะมีอะไรขัดขวาง หรือ กีดกันทุนข้ามชาติได้ เพราะทุนข้ามชาติ หรือ บริษัทข้ามชาติจะไหลเวียนเข้าสู่พื้นที่อย่างไม่สามารถห้าม หรือ กีดกันได้ เพราะเป็นเงื่อนไขที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงร่วมกันไว้ภายใต้เงื่อนไขการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างกัน

ดังกล่าวแล้วข้างต้น จะเห็นว่าความเปลี่ยนแปลงทั้งในส่วนที่มาจากการเชื่อมโยงของระหว่างกันของอาเซียน การรุกคืบไหลเวียนของทุนต่างชาติ การค้าขายแดน หรือ แม้กระทั่งเรื่องมาตรฐานอาเซียนทั้งหมดเหล่านี้เป็นเรื่องที่ล้วนแต่จะส่งผลกระทบต่อการบริหารจัดการในเชิงพื้นที่ (Area) แน่นนอน ดังนั้น คำถามก็คือว่า “วันนี้เราอยากเห็นพื้นที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างไร” เพราะประชาคมอาเซียนเริ่มรุกคืบมาแล้ว อาจจะนำมาซึ่งโอกาส ขณะเดียวกันก็จะนำมาซึ่งภาระหน้าที่ในเวลาเดียวกัน

ส่วนที่
4

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
กับการรุกและรับกับประชาคมอาเซียน

● การวิเคราะห์ว่าในแต่ละพื้นที่ แต่ละจังหวัด
จะได้รับผลกระทบในแต่ละเรื่องอย่างไร
เกี่ยวข้องกับระดับใด ได้รับผลกระทบในระดับใด
มีกลุ่ม หรือ หน่วยงาน หรือ องค์กรใดเกี่ยวข้องบ้าง
แม้กระทั่งการวิเคราะห์ว่าพื้นที่ใด
ได้รับผลกระทบในเรื่องเดียวกัน
รวมทั้งการวิเคราะห์ว่ามีเรื่องใดบ้าง
ที่ส่งผลกระทบต่อทุกจังหวัด ทุกพื้นที่

ใน

ปัจจุบันอาจมีการพูดถึงเสาที่หนึ่ง และเสาที่สาม เรื่อง ประชาคมการเมืองและความมั่นคง และเสาหลักด้านประชาสังคมและวัฒนธรรมค่อนข้างน้อย หากแต่แท้จริงแล้วในทั้งสองเสานี้เป็นเสาที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเสาหลักด้านประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วเสาหลักที่สาม ด้านประชาสังคมและวัฒนธรรม เป็นเสาที่จะส่งผลกระทบต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรต้องตระหนักว่าบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องประชาคมอาเซียน คือ ทำอย่างไร ประชาชน ชุมชน พื้นที่สามารรถดำรงอยู่ได้อย่างมีเสถียรภาพภายใต้บริบทของประชาคมอาเซียน?? คำถามนี้ถือเป็นโจทย์ใหญ่ที่สุดสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่ต่างกับเจ้าของบ้านที่จะต้องมีหน้าที่ให้ความคุ้มครอง ดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวสามารรถที่จะ “อยู่รอด” “อยู่ได้” และ “อยู่ดี” ได้ในกระแสแห่งความเปลี่ยนแปลง

โจทย์ หรือ วาระสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวันนี้ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเตรียมตัวอย่างจริงจัง และมองไกลกว่าที่ได้ทำอยู่ในปัจจุบัน เพราะขณะนี้เมื่อพูดถึงการเตรียมตัวรับกับประชาคมอาเซียน ทุกองค์กร ทุกหน่วยงาน โดยเฉพาะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษามักจะแก้ปัญหาด้วยการปักธงประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนไว้บริเวณหน้าโรงเรียน หรือแม้กระทั่งการสั่งการให้เด็กนักเรียนท่องชื่อเมืองหลวงของประเทศ

4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

เมื่อหลายปีก่อนปัญหาสำหรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย คือ ขาดเจ้าภาพที่จะรับผิดชอบเรื่องประชาคมอาเซียน ขาดศูนย์กลางในการบริหารจัดการ แต่วันนี้ในบางภารกิจเริ่มชัดเจนแล้วว่าหน่วยงานใดรับผิดชอบเรื่องใด อาทิ กรมเจรจา รับผิดชอบเรื่องการทำพิมพ์เขียว (Blue Print) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ทำหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบเรื่องวิธีการผลิต ควบคุม มาตรฐานสินค้าทางการเกษตร กระทรวงการต่างประเทศรับผิดชอบเรื่องการเจรจากับประเทศสมาชิกและคณะกรรมการต่างๆ กระทรวงพาณิชย์มีหน้าที่ในการจัดหาตลาดเพื่อการส่งออกสินค้า และการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เป็นต้น การแบ่งความรับผิดชอบดังกล่าวเป็นการแบ่งความรับผิดชอบตามภาระหน้าที่ (Functions Base) หากแต่ในเชิงของพื้นที่ (Area Base) ยังไม่ชัดเจน หรือรัฐอาจจะยังไม่ได้คิดวิเคราะห์ พิจารณาในประเด็นนี้

แต่ละจังหวัด/พื้นที่จะได้รับผลกระทบจากประชาคมอาเซียนเท่ากันหรือไม่? ทั้ง 77 จังหวัดจะได้รับผลกระทบ หรือความเปลี่ยนแปลงที่ไม่เท่ากัน เพราะบางจังหวัดอาจจะไม่กระทบอะไรเลย อย่างกรณีของจังหวัดที่อยู่บริเวณภาคกลาง เช่น จังหวัดอ่างทอง จังหวัดราชบุรี อาจจะไม่กระทบเลย ในขณะที่เดียวกันอาจมีบางจังหวัดที่ได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน โดยเฉพาะจังหวัดที่เป็นจังหวัดชายแดนเมืองท่า เช่น จังหวัดตาก จังหวัดแม่ฮ่องสอน จังหวัดเชียงราย จังหวัดมุกดาหาร หรือ เมืองมาบตาพุด จังหวัดระยอง เป็นต้น หรือ จังหวัดที่มีพื้นที่ติดต่อกับจังหวัดที่เป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญ เช่น ยุทธศาสตร์อุตสาหกรรม ยุทธศาสตร์ด้านการเกษตร การแปรรูป จังหวัดต่างๆ เหล่านี้จะได้รับผลกระทบอย่างแน่นอน

ดังนั้น สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับประเทศไทย จังหวัด และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การวิเคราะห์ว่าในแต่ละพื้นที่ แต่ละจังหวัดจะได้รับผลกระทบในแต่ละเรื่องอย่างไร เกี่ยวข้องในระดับใด ได้รับผลกระทบในระดับใด มีกลุ่ม หรือ หน่วยงาน หรือ องค์กรใดเกี่ยวข้องบ้าง แม้กระทั่งการวิเคราะห์ว่ามีเรื่องใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อทุกจังหวัด ทุกพื้นที่ เป็นต้น สิ่งที่ต้องเร่งดำเนินการนี้เรียกว่าเป็นการศึกษาและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT) และการวิเคราะห์กลุ่มผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder Analysis) ของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ เพื่อใช้เป็นฐานข้อมูลในการวางแผน บริหารงาน และดำเนินงานเพื่อ “ตั้งรับ” กับประชาคมอาเซียน

4.2 การกำหนดสถานะ - ตำแหน่งของเมือง

คำถาม หรือ โจทย์สำหรับวันนี้ คือ ในเชิงของพื้นที่ (Area Base) แต่ละพื้นที่ในจังหวัด กลุ่มจังหวัด จะกำหนดสถานะ (Positioning) อย่างไรในประชาคมอาเซียน และหากแยกพิจารณาในแต่ละพื้นที่ที่จะพิจารณาหรือวิเคราะห์อย่างไรว่าแต่ละพื้นที่ควรจะปรับตัวอย่างไรและแต่ละพื้นที่ควรจะ “รุก” หรือ “รับ” กับความเปลี่ยนแปลงที่มากับประชาคมอาเซียน ทั้งที่เป็นทั้ง “โอกาส” และ “ภาวะ” อย่างไร

ที่ผ่านมาประเทศไทยอาจจะเคยมีประสบการณ์อยู่บ้างกับการรับมือกับความเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เข้ามาในพื้นที่ จะเห็นว่าเมื่อพูดถึงคำว่า “เปลี่ยนแปลง” มีคำที่ใช้กัน 2 คำ ได้แก่ คำว่าเปลี่ยนแปลง หรือ Change และคำว่าเติบโต หรือ Growth แต่จากประสบการณ์ที่ผ่านมาของประเทศไทย เข้าใจว่ามี Growth และ Change แบบที่เติบโตและเปลี่ยนแปลงแบบไม่ได้เตรียมตัววางแผน (Unplanned) วันนี้อค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องกลับมาคิดในเรื่อง **Plan Change** เปลี่ยนแปลงอย่างมีการวางแผน และ **Plan Growth** ซึ่งก็คือการเติบโตอย่างมีการวางแผน ซึ่งหมายความว่า การกำหนดสถานะของเมือง (Positioning) ของพื้นที่ในประชาคมอาเซียน

กรณีดังกล่าวข้างต้น จะเห็นว่าปัจจุบันประเทศไทยเรามีแผนเป็นจำนวนมากที่เกี่ยวข้องกับการเป็นประชาคมอาเซียน แต่สิ่งที่ขาดหายไป คือ **How to** (ทำอย่างไร) และ **Who done** (หน่วยงานหรือ องค์กรใดที่จะมีหน้าที่รับผิดชอบ) เพราะในปัจจุบันแผนมักจะมีไว้เพื่อให้ครบองค์ประกอบ หรือ มีสถานะเป็นเพียง “ยันต์” เท่านั้น แต่ไม่สามารถทำหน้าที่เป็นเข็มทิศ หรือ เครื่องมือในการทำงานได้จริง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเตรียมตัววางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (Plan Change, Plan Growth) Plan

Change โดย องค์การบริหารส่วนจังหวัดหรือองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่มีการจัดตั้งเป็นสมาคม หรือ สมาพันธ์อยู่ในจังหวัด หรือกลุ่มจังหวัด ควรจะจับมือกันระหว่างท้องถิ่นและจับมือ ร่วมมือกันในลักษณะ “หุ้นส่วน” กับสภาพการค้า บริษัทเอกชนในพื้นที่ ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการขับเคลื่อนในระดับพื้นที่ และจำเป็นต้นที่จะต้องมีร่วมกันคิดไปให้ไกลในการ “รุก” ก้าวของของประชาคมอาเซียน และ ร่วมกันวางแผนว่าจะ “รับ” และ “รุก” ร่วมกันอย่างไร

4.3 การสร้างความร่วมมือในการพัฒนา

ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น ต้องคำนึงว่าการวางเป้าหมายที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ได้กำหนดไว้ในแต่ละพื้นที่ จะต้องมองเป้าหมายของตนไปให้เกินขอบเขตของคำว่า “พื้นที่” โดยเป็นการวางเป้าหมายที่อิงกับ “ประเด็น” คือการมองกลุ่ม (Cluster) ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ที่ไม่ใช่กลุ่ม (Cluster) ในเชิงพื้นที่ แต่เป็นกลุ่ม (Cluster) ใน เชิงประเด็น ดังนั้น หน้าที่ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นคือ วิเคราะห์ว่า จะเกิดการเปลี่ยนแปลงอะไรในชุมชน ในสังคม และในท้องถิ่นของเราบ้างทั้งสามเสาหลักของอาเซียน มีประเด็นใดที่จะสร้างความได้เปรียบ ความเข้มแข็ง หรือมีโอกาสมากขึ้น และผลกระทบจะเกิดอะไรขึ้น ทำให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นทราบว่ามีพื้นที่ของตนจะถูกจัดวาง หรือถูกกำหนดให้เป็นอย่างไร ซึ่งก็คือ “ต้องการเป็นอะไร” มีจุดยืนหรือเป้าหมายอยู่ที่ใดบ้าง ซึ่งทำให้เกิดความร่วมมือในสถานภาพของการเป็นเครือข่าย (networking) คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่ง อาจร่วมมือกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ ในกลุ่ม Cluster ที่มีประเด็นร่วม เช่น การประมง

การท่องเที่ยว การเป็นศูนย์กลางผลิตอาหารฮาลาล และการจัดการศึกษา เนื่องจากผลกระทบของประชาคมอาเซียนที่จะเกิดขึ้นกับพื้นที่ต่างๆ อาจมีความแตกต่างกัน แต่ในแต่ละกลุ่ม (Cluster) ของแต่ละประเด็นอาจได้รับผลกระทบที่เหมือน และแตกต่างกัน

เมื่อวางเป้าหมายของแต่ละกลุ่ม (Cluster) เสร็จแล้ว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีการเตรียมตัววางแผนเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง (Plan Change, Plan Growth) ซึ่งควรมีความชัดเจนในรูปแบบของพิมพ์เขียว (Blueprint) โดยจะต้องมีสาธารณูปโภคสังคม (Social Infrastructure) ที่สามารถรองรับเป้าหมายใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างครอบคลุม โดยสาธารณูปโภคสังคม ที่จะเกิดขึ้น คือการเตรียมการให้กับผลกระทบด้านสังคมต่างๆ ที่นำมาซึ่งค่าใช้จ่าย และการบริหาร ซึ่งจะต้องมีความสัมพันธ์กับรายรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะได้มา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงคงต้องมีพิมพ์เขียวที่ชัดเจนในการรับมือกับผลกระทบด้านสังคมที่จะเกิดขึ้น การเตรียมตัวในการรับมือกับผลกระทบที่จะเกิดขึ้น จะบริหารผลกระทบเหล่านั้นที่จะเกิดขึ้นกับทั้งประชาชนในท้องถิ่นและกับทั้งประชาชนอาเซียน

อาทิ ในกรณีของเทศบาลนครขอนแก่น มีเป้าหมายในการเป็น MICE ซึ่งหมายถึงการเป็นเมืองแห่งการประชุม M คือ Meeting C คือ Convention I คือ Incentive มีการลงทุนและจูงใจทางธุรกิจ นักท่องเที่ยวต่างชาติมาเที่ยว และ E คือ Exhibition ทั้งนี้การพัฒนาไปสู่การเป็น MICE นั้น ในเขตเทศบาลนครขอนแก่นมีสนามบิน (อาจจะมีการพัฒนาความเร็วสูง) มีมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ มีสถานที่ประชุมระดับนานาชาติหลายแห่ง มีโรงแรมระดับ 5 ดาว มีสถานที่ท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัด และรองรับคนที่มาจากประเทศสมาชิกอื่นๆ รวมถึงภูมิภาคอื่น และหากสามารถวิเคราะห์สภาพแวดล้อมดังกล่าวได้แล้ว สิ่งที่ต้องดำเนินการต่อไปคือการกำหนดสถานะ หรือ ตำแหน่งของพื้นที่ต่อไป

ในที่สุดท้ายเป็นส่วนของการวางยุทธศาสตร์ ผ่านการร่างพิมพ์เขียวหรือแบบแผนในการปฏิบัติ เพื่อเป็นการระบุดังละเอียดว่าในการบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในการกำหนดสถานะ-ตำแหน่ง (Positioning) นั้นจะต้องมีวิธีการอย่างไร และใช้ทรัพยากรชนิดใดในการบรรลุเป้าหมายเช่นนั้น ซึ่งอาจต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน องค์กร บุคคล หรือชุมชน เพื่อให้การเป็นประชาคมอาเซียนกลายเป็นโอกาสสำหรับประเทศไทยพร้อมไปกับภารกิจหน้าที่ที่กำลังเกิดขึ้น

วันนี้ หากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถกำหนดสถานะ (Positioning) ของเมืองตนเองในประชาคมอาเซียน และสามารถวิเคราะห์ต่อไปได้ว่าเมืองและประชากรในเมืองจะเติบโตอย่างไรเปลี่ยนแปลงอย่างไร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะสามารถเตรียมการได้หลายเรื่อง

“AEC” เป็นส่วนที่สำคัญในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่ความเจริญ และมั่งคั่ง และคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชน ดังนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องเร่งรัดสร้างแนวคิดและกระบวนการร่วมกัน เพื่อวางเป้าหมายและนำพาประชาชนไปสู่ความสำเร็จ และผลักดันประเทศชาติไปสู่ความเจริญ ภายใต้อัน “ฐาน” ทางเศรษฐกิจที่มั่นคง นอกจากองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องสร้างแนวร่วมทางเศรษฐกิจร่วมกับประเทศสมาชิก ไม่ว่าจะเป็นการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ใหม่ๆ การเรียนรู้วิถีชีวิตของประชาชนในแต่ละภูมิภาคอาเซียน เพื่อสร้างความเข้าใจในตัวตนของกันและกัน และเสริมสร้างความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่มั่นคง อันนำไปสู่การแข่งขันในระดับภูมิภาคต่อไป

4.4 การวิเคราะห์ต้นทุนพื้นที่และการสร้างแนวร่วม ในการพัฒนาพื้นที่

โจทย์ !! ที่ว่าองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนและชุมชนอยู่รอดได้อย่างไรนั้น องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเร่ง “ค้นหาต้นทุน” ในชุมชนก่อน และศึกษา ทำความเข้าใจในสิ่งเหล่านั้นอย่างละเอียด โดยต้นทุนดังกล่าวอาจจะแยกออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ทุนที่เป็นมนุษย์ ทุนที่เป็นนามธรรม เช่น วัฒนธรรม อารยธรรม จารีต ประเพณี ค่านิยม และทุนที่เป็นรูปธรรมสามารถจับต้องได้ อันได้แก่ สถานที่ท่องเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม โบราณสถาน โบราณวัตถุ สินค้าท้องถิ่น ผลผลิตทางการเกษตร และนอกจากนั้นยังมี ทุนในลักษณะที่เป็นโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบการคมนาคมขนส่ง ระบบโครงข่ายถนน และระบบ Logistic เป็นต้น จากนั้นองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อนใน “ต้นทุน” เหล่านั้น เพื่อให้สามารถสร้างอัตลักษณ์ให้แก่ต้นทุนเพื่อสร้างจุดขายในระดับ

ภูมิภาค เพราะการสร้าง “อัตลักษณ์” จะช่วยเพิ่มมูลค่าเพิ่มให้กับ
ต้นทุนและพื้นที่ อาทิ การสร้างเรื่องราว (Story) ให้กับผลิตภัณฑ์
ผลผลิตในชุมชน พื้นที่แต่ละอย่างเพื่อให้เห็นถึงคุณค่าและความแตกต่าง
ซึ่งเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) รวมทั้งการพัฒนาหีบห่อ
หรือบรรจุภัณฑ์ที่เน้นความทันสมัยขณะเดียวกันก็ไม่ละทิ้งความเป็น
ท้องถิ่น

4.5 การศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ในสิ่งที่เกี่ยวข้อง

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องศึกษาข้อมูล รายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับ
ประชาคมอาเซียนให้มีความเข้าใจทั้งในเชิงหลักการ ความสำคัญ
องค์ประกอบ กฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการดำเนินการต่างๆ
อันเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และประการสำคัญอย่างยิ่ง องค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับกรอบการดำเนินการ
เพื่อพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย
ยุทธศาสตร์ 3 ด้านหลัก ได้แก่

- 1) การปรับปรุงความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน
- 2) การเสริมสร้างความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ
- 3) การปลูกฝังความเชื่อมโยงด้านประชาชนให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ได้ว่าในพื้นที่ของตนจะได้รับผลกระทบหรือ
จะเกิดความเปลี่ยนแปลงใดในพื้นที่อันเกิดจากประชาคมอาเซียนบ้าง

ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐาน การเชื่อมโยงด้าน
โครงสร้างพื้นฐาน จะสมบูรณ์ได้นั้นต้องอาศัยโครงสร้างพื้นฐาน
ทางคมนาคม และเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร เพื่อให้มีการ
เชื่อมต่อกันอย่างกว้างขวาง ซึ่งเหล่านี้เองมีความจำเป็นต่อการ

เคลื่อนย้ายสินค้า และบริการที่คล่องตัวภายในภูมิภาค และการส่งออก ไปยังภูมิภาคอื่นๆ ยุทธศาสตร์หลักในการเพิ่มพูนความเชื่อมโยงด้าน โครงสร้างพื้นฐาน ประกอบด้วย 7 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

- 1) การก่อสร้างโครงข่ายทางหลวงอาเซียนให้แล้วเสร็จ
- 2) ดำเนินโครงการเส้นทางรถไฟสิงคโปร์ – कुนหมิง ให้แล้วเสร็จ
- 3) สร้างเครือข่ายระบบการขนส่งทางน้ำบนภาคพื้นทวีปที่มี ประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกัน
- 4) เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางทะเลที่เชื่อมโยงกัน มีประสิทธิภาพ และแข่งขันได้
- 5) สร้างระบบการขนส่งต่อเนื่องหลายรูปแบบที่คล่องตัวเพื่อให้ อาเซียนเป็นศูนย์กลางการขนส่งในเอเชียตะวันออกเฉียงและภูมิภาค อื่นๆ
- 6) เร่งรัดการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารในชาติสมาชิก
- 7) ให้ความสำคัญกับโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานของอาเซียน

ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ การพัฒนาการเชื่อมโยงด้าน กฎระเบียบในภูมิภาคอาเซียน เป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของความ เชื่อมโยงกันทางด้านโครงสร้างพื้นฐานให้ดีขึ้น อาทิ การลดอุปสรรค ทางการค้า จะทำให้ขนส่งสินค้าและบริการได้มากขึ้น การพัฒนาระบบ ขนส่งและการอำนวยความสะดวกทางการค้าจะช่วยลดค่าใช้จ่ายในการ ขนย้ายสินค้าและบริการ และทำให้ผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจและ สังคมเกิดขึ้นได้จากการพัฒนาความเชื่อมโยงทางโครงสร้างพื้นฐาน และความเชื่อมโยงกันทางด้านเศรษฐกิจจากการลงทุนที่ดี ทั้งนี้ ในยุทธศาสตร์หลักสำหรับการเพิ่มความเชื่อมโยงทางด้านกฎระเบียบ ในอาเซียน มีดังนี้

สถาบันพระปกเกล้า

- 1) ดำเนินการตามกรอบความตกลงทั้ง 3 กรอบว่าด้วยการอำนวยความสะดวกในการขนส่ง
- 2) เริ่มดำเนินโครงการอำนวยความสะดวกด้านขนส่งผู้โดยสารในโครงข่ายทางหลวงที่เชื่อมประเทศต่างๆ
- 3) สร้างตลาดการบินเดี่ยวภายในอาเซียน
- 4) สร้างตลาดการขนส่งทางเรือเดี่ยวในอาเซียน
- 5) เพิ่มการเคลื่อนย้ายสินค้าอย่างเสรีภายในภูมิภาคอาเซียน โดยลดอุปสรรคทางการค้าภายในระดับภูมิภาค
- 6) เร่งรัดการพัฒนาภาคการบริการทางขนส่งที่มีประสิทธิภาพและแข่งขันได้ โดยเฉพาะในสาขาโทรคมนาคม และการบริการอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงในภูมิภาค
- 7) พัฒนาโครงการอำนวยความสะดวกด้านการค้าในภูมิภาคอย่างจริงจัง
- 8) ยกระดับความสามารถของการบริหารจัดการพรมแดน
- 9) เร่งรัดให้ชาติสมาชิกเปิดรับการลงทุนจากภายในและภายนอกภูมิภาค ภายใต้กฎระเบียบการลงทุนที่เป็นธรรม
- 10) เสริมสร้างความสามารถของสถาบันในพื้นที่ล้าหลังของภูมิภาค และปรับปรุงการประสานงานด้านนโยบาย แผนงาน และโครงการในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค

ความเชื่อมโยงด้านประชาชน ความเชื่อมโยงด้านประชาชนเป็นจุดเชื่อมกลางทางสังคมและวัฒนธรรมที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและเป็นหลักให้กับข้อริเริ่มทั้งหลายในการก้าวสู่ความเชื่อมโยงทางโครงสร้างพื้นฐาน และ การปรับปรุง แก้ไข ยกเลิกกฎ ระเบียบที่จำเป็นเพื่อนำไปสู่ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบในภูมิภาคอาเซียน อาเซียนมีพื้นที่กว่า 4.43 ล้านตารางกิโลเมตร มีประชากรโดยประมาณจำนวน 601 ล้านคน ดังนั้น มีความจำเป็นที่อาเซียนจะต้องสร้างความเข้มแข็ง

โดยที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันบนพื้นฐานแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม ยุทธศาสตร์หลักในการส่งเสริมความเชื่อมโยงด้านประชาชนในภูมิภาคอาเซียน ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์หลัก ได้แก่

- 1) ส่งเสริมความเข้าใจด้านสังคมและวัฒนธรรมในอาเซียนให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น
- 2) ส่งเสริมการเคลื่อนย้ายของประชาชนภายในอาเซียนให้เพิ่มขึ้น

ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดผลกระทบกับประเทศต่าง ๆ ในกลุ่มสมาชิก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถตั้งรับกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องศึกษาและทำความเข้าใจกับสิ่งต่าง ๆ อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกันดังตัวอย่างที่กล่าวถึงยุทธศาสตร์หลักในแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียนทั้ง 3 ด้านจะเห็นว่าสิ่งที่กระทบกับ้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาโครงข่ายทางหลวง การพัฒนาเชื่อมโยงเส้นทางรถไฟ การพัฒนาระบบการขนส่งทางน้ำ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางทะเล การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การสร้างสนามบิน และการส่งเสริมทางด้านวัฒนธรรมของอาเซียน เป็นต้น

โดยผิวเผิน!! อาจมองว่าความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เป็นหน้าที่ของภาครัฐในการสร้างและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ แต่แท้จริงแล้วในระดับพื้นที่จำเป็นที่้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญ อาทิ กรณีที่ชัดเจนที่สุดคือ ระบบโลจิสติกส์ เพราะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางบก ทางทะเล และทางอากาศถูกกำหนดขึ้นเพื่อเชื่อมโยงประเทศสมาชิกอาเซียน และประเทศนอกภูมิภาคเข้าด้วยกันอย่างมีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และอนุรักษ์ไว้ซึ่งสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน อาทิ กรณีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟ ที่มีโครงการรถไฟสายสิงคโปร์ -

คุณหมิง โดยครอบคลุมเส้นทางหลายสายผ่านสิงคโปร์ – มาเลเซีย – ลาว – กัมพูชา – เวียดนาม – จีน (คุณหมิง) และเส้นทางสาขา/เชื่อมต่อ (spur lines) ระหว่างไทย – พม่า และ ไทย-ลาว หรือแม้แต่กรณีของประเทศไทยเองที่มีการพูดถึงการสร้างรถไฟความเร็วสูง (High – speed train) เพื่อรองรับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางรถไฟ และเมื่อเวลาพูดถึงการสร้างรถไฟความเร็วสูงก็ต้องมีการพูดถึงต้นทาง จุดจอดระหว่างทาง และปลายทางของรถไฟความเร็วสูง จากตัวอย่าง จะเห็นว่าแม้ว่าโครงการสร้างรถไฟความเร็วสูงจะเป็นโครงการของรัฐบาล ใช้งบประมาณของรัฐบาล หากแต่เรื่องเหล่านี้ก็ส่งผลกระทบต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างแน่นอน ดังนั้น **ไม่ว่ารถไฟความเร็วสูง จะเริ่มจากจุดใด จุดที่จังหวัดใดบ้าง หรือ ปลายทางอยู่จังหวัดใด จำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องกลับไปติดตามและคิด วิเคราะห์ว่าความเปลี่ยนแปลง หรือ การมีรถไฟความเร็วสูงเช่นนี้ จะส่งผลกระทบต่ออย่างไรต่อท้องถิ่น หรือพื้นที่ของตนเองบ้าง เพื่อหาทางตั้งรับ และ รุกต่อไป**

หรือในส่วนของพื้นที่ที่ติดกับประเทศสมาชิกในฐานะเมืองท่า (Gateway) ทั้งหมด อาทิ ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือคลองเตย รวมทั้ง จังหวัดที่เป็นชายแดน อย่างแม่สอด จังหวัดตาก แม่สาย จังหวัด เชียงราย หรือช่องเม็ก จังหวัดสุรินทร์ แล้วมีการเชื่อมต่อกันระหว่าง การค้าชายแดนประเทศอื่นๆ ใกล้เคียง (Gateway connectivity) อาทิ การค้าทางทะเล ประเด็นนี้จำเป็นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้อง ให้ความสนใจกับประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากประเทศฟิลิปปินส์ และ ประเทศอินโดนีเซีย เพราะประเทศอื่น เช่น พม่า ลาว กัมพูชา และ มาเลเซียมีความพร้อมในเรื่องอื่นๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไป รวมกับประเทศอาเซียน + 3 อย่างประเทศจีนก็ยิ่งเป็นเรื่องที่นำให้ ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นในแง่ของการเชื่อมโยงระหว่างกัน

ของอาเซียนในระบบโลจิสติกส์ ส่งผลต่อเรื่องการคมนาคม และการพัฒนาสู่เมืองการค้าชายแดน กรณีเช่นนี้ตัวอย่างคำถามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคิด คือ ระบบท่าเรือน้ำลึกจะพัฒนาอย่างไร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเตรียมการอย่างไร ทั้งในเรื่องการสร้างท่า เพื่อการขนส่ง หรือการสร้างถนนและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงกัน

อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญยิ่งไปกว่าการศึกษาและทำความเข้าใจ คือ การตีโจทย์ หรือ วิเคราะห์ให้ได้ว่าพื้นที่ในความรับผิดชอบของตนจะได้รับผลกระทบในแง่บวกใดบ้างให้รอบด้าน เพื่อที่จะทำการวางแผนเพื่อการบริหาร ดำเนินงานทั้งในส่วนที่เป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นตามมา การแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และการก้าวรุกเพื่อให้พื้นที่ ชุมชน และประชาชนสามารถอยู่รอดได้ภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลง

4.6 การพัฒนาด้านการศึกษา

การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาด้านต่าง ๆ เสมือนประตูเชื่อมกับโลกภายนอก ดังนั้น ก่อนที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะองค์กรที่มีหน้าที่ในการจัดและส่งเสริมการศึกษาให้แก่ประชาชน และชุมชน จึงต้องพัฒนาประชาชน ชุมชนให้สามารถก้าวสู่ประชาคมอาเซียนได้นั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องเน้น **“การพัฒนามาตรฐานด้านการศึกษา”**

- 1) การกระจายโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการสร้างความเสมอภาคและความเป็นธรรมให้เกิดขึ้นแก่ประชาชนทุกกลุ่ม รวมถึงผู้ยากไร้

ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้บกพร่องทางกายและการเรียนรู้ รวมทั้งชนกลุ่มน้อยโดยส่งเสริมให้ได้รับความรู้ตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาแรกเกิด ให้ได้รับการดูแลอย่างมีประสิทธิภาพทั้งแม่และเด็ก สนับสนุนการจัดการศึกษาตามวัยและพัฒนาอย่างมีคุณภาพ ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา โดยรณรงค์ให้ประชาชนทุกคนอ่านออกเขียนได้ ลดอัตราการไม่รู้หนังสือ เปิดโอกาสอย่างเท่าเทียม และส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเน้นการจัดการศึกษาในระบบ (Formal Education) ผ่านการพัฒนาหลักสูตร และเน้นการจัดการศึกษานอกระบบ (Informal Education) เพื่อให้ประชาชน ชุมชนในวัยผู้ใหญ่ สามารถที่จะรับรู้ข้อมูล ข่าวสาร เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างสะดวก และทั่วถึง เช่นการจัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชน, ห้องสมุดชุมชน และที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

2) การพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาที่เน้นอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่

(1) องค์ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน ประกอบด้วย

- ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับอาเซียน
- ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับประเทศสมาชิกอาเซียน
- วิถีชีวิต/พหุวัฒนธรรม
- ประชาคมอาเซียน กฎบัตรอาเซียน ปฏิญญาอาเซียน
- ประเด็นที่สำคัญที่เกี่ยวกับอาเซียน เช่น พลเมืองสิทธิมนุษยชน ประชาธิปไตย ประวัติศาสตร์เชิงบวกสันติศึกษา สิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ สุขภาพ การค้าเสรี ฯลฯ

(2) ด้านทักษะและกระบวนการ

ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน

- ทำให้เห็นถึงคุณค่าความเป็นมนุษย์
- การแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- การคิดอย่างมีเหตุผล
- การจัดการควบคุมตนเอง

ทักษะพลเมือง ความรับผิดชอบต่อสังคม

- การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- มีภาวะผู้นำ
- แก้ปัญหาสังคม

ทักษะพื้นฐาน

- การใช้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน (ภาษาประเทศในอาเซียนอีกอย่างน้อย 1 ภาษา)
- การใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างสร้างสรรค์
- แก้ปัญหา
- การคำนวณ การให้เหตุผล
- การทำงานร่วมกับผู้อื่น

(3) การพัฒนาเจตคติ

- ดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
- วิถีชีวิตประชาธิปไตยสันติวิธี
- รับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน
- ตระหนักในความเป็นอาเซียน
- ยอมรับความแตกต่างในการนับถือศาสนา เชื้อชาติ
- ภูมิใจในความเป็นไทยและอาเซียน

- 3) **การพัฒนาครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษา** องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องพัฒนาให้ครูและบุคลากรของโรงเรียน สถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจ เรื่องประชาคมอาเซียน ทั้งยังต้องสร้างเสริมและฝึกทักษะ การสื่อสารภาษาอังกฤษของ ครู ข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อยกระดับคุณภาพ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพราะภาษาอังกฤษเป็นภาษา ที่ถูกกำหนดให้เป็นภาษาในการติดต่อสื่อสารอย่างเป็นทางการ ระหว่างประเทศสมาชิกในอาเซียน และ สากล ต้องพัฒนาให้ครู และบุคลากรทางการศึกษาสามารถใช้หนังสือ ตำรา และสิ่งที่เป็น ภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้เพื่อเปิดประตูรับความรู้ จากสากลประเทศที่หลากหลายและทันสมัย
- 4) **การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน** โดย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียน การสอนอิเล็กทรอนิกส์ และสนับสนุนการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในทุกระดับการศึกษา นอกจากนี้เพื่อให้เด็กสามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนการสอนและ เข้าใจได้อย่างถูกต้อง ยังเป็นการปูพื้นฐานและสร้างความคุ้นเคย ให้กับเด็กนักเรียนในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ อันจะนำ ไปสู่การพัฒนาความสามารถในการต่อยอดต่อไป
- 5) **การลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์** โดยองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมให้มีการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษา ที่ใช้ในการทำงานของอาเซียน การพัฒนาการจัดการเรียน การสอนภาษาอังกฤษ ภาษาถิ่นของประเทศสมาชิกในอาเซียน ให้แก่นักเรียน นักศึกษา บุคลากรทางการศึกษา และประชาชน

ทั้งนี้ ในการจัดให้มีการสอนภาษาถิ่นควรจะเลือกส่งเสริมให้มีการสอนภาษาที่มีอิทธิพล หรือ มีบทบาทในพื้นที่ เช่น ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคใต้ อาจเน้นภาษาอินโดนีเซีย หรือภาษามลายู / มลายู ในขณะที่ทางจังหวัดสุรินทร์ หรือศรีสะเกษ อาจจะเน้นภาษาเขมร เป็นต้น โดยในการลงทุนด้านนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจจะใช้วิธีการแลกเปลี่ยนเปลี่ยนแปลงผู้เชี่ยวชาญทางด้านภาษากับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเตรียมความพร้อมให้แก่ประชาชน และชุมชน

1. เนอการาบรูไนดารุสซาลาม ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษา มาเลย์, ภาษาอาหรับ
2. ราชอาณาจักรกัมพูชา ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษาเขมร
3. สาธารณรัฐอินโดนีเซีย ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษา อินโดนีเซีย
4. สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษาลาว
5. มาเลเซีย ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษามลายู/มลายู
6. สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษาพม่า
7. สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษาตากาล็อก, ภาษาอังกฤษ
8. สาธารณรัฐสิงคโปร์ ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษาอังกฤษ, ภาษาจีนกลาง, ภาษามลายู, ภาษาทมิฬ
9. ราชอาณาจักรไทย ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษาไทย
10. สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ภาษาราชการ ได้แก่ ภาษา เวียดนาม

โดยส่วนใหญ่ในปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งมักจะเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับกับประชาคมอาเซียน โดยเน้นการจัดการศึกษาและการพัฒนาด้านภาษา อาทิ จัดให้มีการสอนพิเศษ หรือสอนภาษาอังกฤษเพิ่มเติม หรือการติดป้ายประชาสัมพันธ์ธงสัญลักษณ์ของประเทศสมาชิกอาเซียนไว้บริเวณหน้าโรงเรียน และประกาศว่าโรงเรียนมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้น ในกรณีเช่นนี้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถ “เล่น” กับประเด็นนี้ได้อีกหลายอย่าง เช่น การเตรียมการโดยการให้การศึกษารองรับการเปลี่ยนแปลงของอาเซียนในพื้นที่ ซึ่งหมายความว่าสถาบันอาชีวศึกษาในพื้นที่จะเตรียมรับมืออย่างไรในเชิงของการพัฒนาทักษะฝีมือของนักศึกษาเหล่านี้เพื่อป้อนให้แก่ตลาดแรงงานเสรีในประชาคมอาเซียน จากกรณีดังกล่าวจะเห็นว่าคำว่า “การศึกษา” แท้จริงแล้วมีรายละเอียดให้พิจารณาและดำเนินการในเชิงลึกอีกหลายเรื่องหลายประเด็น และยังขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่อีกด้วย และ**องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งวันนี้ไปไกลแล้ว!!!**

4.7 การเตรียมความพร้อมด้านระบบ โครงข่ายการขนส่งสินค้า

ระบบที่เป็นประตูการค้าชายแดน หรือ เมืองท่า (Gateway) ทั้งหมด อาทิ ท่าเรือแหลมฉบัง ท่าเรือคลองเตย รวมทั้งจังหวัดที่เป็นชายแดน อย่างแม่สอด จังหวัดตาก แม่สาย จังหวัดเชียงราย หรือช่องเม็ก จังหวัดสุรินทร์ แล้วมีการเชื่อมต่อกันระหว่างการค้าชายแดนประเทศอื่นๆ ใกล้เคียง (Gateway connectivity) ประเด็นนี้จำเป็นที่้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องให้ความสนใจกับประเทศอื่นๆ

นอกเหนือจากประเทศฟิลิปปินส์ และประเทศอินโดนีเซีย เพราะประเทศอื่น เช่น พม่า ลาว กัมพูชา และมาเลเซียมีความพร้อมในเรื่องอื่นๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อไปรวมกับประเทศอาเซียน + 3 อย่าง ประเทศจีนก็ยิ่งเป็นเรื่องที่นำให้ความสนใจเป็นอย่างยิ่ง เพราะฉะนั้นในแง่ของการเชื่อมโยงระหว่างกันของอาเซียนในระบบโลจิสติกส์ ส่งผลต่อเรื่องการคมนาคม และการพัฒนาสู่เมืองการค้าชายแดน กรณีเช่นนี้ตัวอย่างคำถามที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคิด คือ ระบบท่าเรือน้ำลึกจะพัฒนาอย่างไร และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเตรียมการอย่างไรในประเด็นนี้

4.8 การส่งเสริมและพัฒนาทักษะแรงงาน

“แรงงาน” เป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลกระทบและมีความสำคัญในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เพราะจากฐานการบริโภคและการผลิตในระดับประเทศจะขยายไปสู่ฐานการผลิตที่กว้างขึ้น ดังนั้น แรงงานที่จะสามารถอยู่รอดได้ในกระแสประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนต้องเป็นแรงงานที่มีความสามารถ ทักษะในการปฏิบัติงาน ระบบการทำงาน และทักษะการทำงานยังไม่เป็นมาตรฐานที่อยู่ในระดับเดียวกัน ซึ่งหมายความว่าความรู้ในการใช้เทคโนโลยี ความชำนาญในเครื่องมือหรือการฝึกฝนเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ ยังไม่เพียงพอต่อการสร้างสรรค์ผลผลิตที่มีคุณภาพ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเจาะกลุ่มตลาดและฐานการซื้อ-ขายสินค้าในระดับภูมิภาค นอกจากนี้ แรงงานที่จะอยู่รอดได้นั้นจะต้องมีทักษะในการใช้ภาษาด้วย ซึ่งอย่างน้อยที่สุดต้องมีความรู้ในภาษาอังกฤษ และหากจะให้ดีขึ้นต้องมีความสามารถด้านภาษาของประเทศสมาชิกด้วย ซึ่งมูลเหตุนี้เองที่ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความสนใจกับการยกระดับมาตรฐานการอาชีวศึกษา โดยการพัฒนา

หลักสูตรตามมาตรฐานฝีมือแรงงาน ให้มีขีดความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานคุณวุฒิวิชาชีพอาเซียน ทั้งนี้เพื่อยกระดับฝีมือแรงงานให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะที่สูงขึ้นกว่าเดิม ให้มีความสอดคล้องกับ AEC Blueprint และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำหน้าที่เป็นผู้ส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาด้านทักษะแก่แรงงานในพื้นที่ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาจจะรวมกลุ่มกันตั้งศูนย์กลางฝึกอาชีพ เพื่อให้แรงงานมีการฝึกฝน และเรียนรู้ พร้อมทั้งสร้างความเป็นมาตรฐานร่วมกัน เป็นต้น

4.9 การพัฒนามาตรฐานในการจัดสวัสดิการสังคม และการบริการสาธารณะ

ในประชาคมอาเซียน เสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ชัดเจน ซึ่งมีผลกระทบแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ “มาตรฐาน” ซึ่งเรียกโดยรวมว่า “มาตรฐานอาเซียน” ดังนั้น ในส่วนของการตั้งรับขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับความเปลี่ยนแปลงที่จะมาพร้อมกับเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรมนั้น ได้แก่

1. การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาจัดสวัสดิการและคุ้มครองสวัสดิการสังคม โดยแยกพิจารณาเป็นกลุ่ม อาทิ กลุ่มทั่วไป กลุ่มที่มีความต้องการเฉพาะ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส – ถูกทอดทิ้ง และกลุ่มเสี่ยงให้ครอบคลุม เพราะ ประชาคมอาเซียน เน้นการบริการด้านสวัสดิการสังคมที่เท่าเทียม เป็นธรรม และทั่วถึง

2. สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม เป็นอีกหลักการหนึ่งที
ประชาคมอาเซียนต้องยึดมั่น ดังนั้น ภายใต้กรอบอำนาจหน้าที่
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
จึงต้องมุ่งขยายโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงบริการ
สาธารณะต่างๆ ให้แก่ประชาชนในพื้นที่ และประชาชนของ
ประเทศสมาชิก และต้องกำหนดกฎ ระเบียบ กติกาที่เกี่ยวข้อง
อย่างเป็นธรรม ยุติธรรม หลีกเลี่ยงการเลือกปฏิบัติ - การปฏิบัติ
อย่างไม่เป็นธรรม และนอกจากนี้ยังต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้าง
ความเป็นอันหนึ่งอันเดียว กลมเกลียวในสังคม
3. การดำเนินการส่งเสริมให้เกิดการลดช่องว่างทางการพัฒนา ด้วย
การสร้างความเท่าเทียมทางเศรษฐกิจ การสร้างความมั่นคงทาง
เศรษฐกิจและสังคม และในฐานะที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
มีบทบาทในการพัฒนาเศรษฐกิจของประชาชนและชุมชนในพื้นที่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องทำหน้าที่ในการส่งเสริม
ผู้ประกอบการในการขยายการลงทุนสู่ต่างประเทศ เพื่อให้เกิด
การพัฒนาเศรษฐกิจ และเพื่อให้เกิดการสร้างงานในพื้นที่
4. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดย
เน้นการบริหารจัดการ และการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรม ตระหนักในการร่วมกันใช้ประโยชน์จาก
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูล ภายใต้หลักการ
“การพัฒนาอย่างยั่งยืน”
5. การเสริมสร้างอัตลักษณ์ของอาเซียน เนื่องจากองค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่ใกล้ชิดกับประชาชนในพื้นที่ และมี
บทบาทสำคัญในการพัฒนาประชาธิปไตยท้องถิ่น ดังนั้น บทบาท
ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องสร้างสร้างจิตสำนึกความเป็น
พลเมือง ทั้งที่เป็นพลเมืองของท้องถิ่น พลเมืองของประเทศไทย

และพลเมืองอาเซียน ที่สำคัญต้องสร้างจิตสำนึกให้แก่คนในชุมชนมีสำนึกรักบ้านเกิด

6. การวางแผนป้องกันปัญหาด้านภัยพิบัติ โดยส่งเสริมความตระหนักรับรู้ของประชาชน และชุมชนในเขตพื้นที่และมีโครงการให้ความรู้ ข้อมูลเกี่ยวกับภัยพิบัติอย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งส่งเสริมเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนป้องกันความเสี่ยงจากภัยพิบัติและการเตรียมความพร้อมสำหรับการฟื้นตัวกลับสู่สภาพเดิมหลังเผชิญเหตุภัยพิบัติ และจัดให้มีการฝึกอบรมหรือ โครงการอาสาสมัครช่วยเหลือพื้นที่ที่ได้รับภัยพิบัติ รวมทั้งเตรียมรับมือกับภัยพิบัติทางธรรมชาติและเหตุฉุกเฉิน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและบริหารจัดการ

4.10 การวางโครงสร้างและระบบสาธารณูปโภค ทางสังคม

ความท้าทายอีกเรื่องคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหุ้นส่วนจะต้องคิดในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภคทางสังคม (Social Infrastructure) ซึ่งหมายความถึง ระบบการให้บริการ ระบบการคุ้มครอง ระบบการศึกษาที่จูงใจให้เกิดการลงทุนอย่างครบวงจร และเนื่องจากภายใต้กรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกำหนดให้มีการเปิดเสรีแรงงานวิชาชีพในกลุ่มประชาคมอาเซียน (อาชีวะแพทย์ พยาบาล วิศวกร นักสำรวจ นักบัญชี ทันตแพทย์ สถาปนิก และการบริการการท่องเที่ยว) เพื่อให้เกิดการไหลเวียนในอาเซียนเหล่านี้ภายในประเทศอาเซียน ดังนั้น สิ่งที่จะเกิดขึ้น คือ การไหลเวียนของแรงงานวิชาชีพจากสมาชิกอาเซียนอื่นมายังประเทศไทย ฉะนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงต้องคิดในเรื่องการวางโครงสร้างและระบบสาธารณูปโภค

ทางสังคมเพื่อการบริการ อำนวยความสะดวก และเพื่อใช้ความสมบูรณ์ครบถ้วนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพมาเป็น “จุดขาย” เพื่อให้เกิดการลงทุนภายในเขตพื้นที่ต่อไป อาทิ ต้องคิดเรื่องโรงเรียนนานาชาติ โรงแรม ศูนย์ประชุม หรือ โรงพยาบาลที่สามารถดูแลคนต่างชาติได้ เป็นต้น เพราะสิ่งเหล่านี้เป็นองค์ประกอบสำคัญในการลงทุน หรือเข้ามาของต่างประเทศ

4.11 การสร้างสำนึก “Spirit of ASEAN”

หลักการสำคัญของประชาคมอาเซียน คือ Spirit ASEAN คือ รวมกันเพื่อให้อาเซียนเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว มีอำนาจในการแข่งขันกับตลาดอื่นๆ ในโลก แต่ขณะนี้สิ่งที่แต่ละประเทศเป็นห่วงมากกว่า คือ การแข่งขันกันเองระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน กังวลว่าจะขายข้าวแข่งกับเวียดนามได้หรือไม่อย่างไร วิธีคิดเช่นนี้ผิด เพราะตามหลักแล้ว ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC บอกว่าประเทศไทยต้องร่วมกับประเทศเวียดนาม เพื่อขายข้าวแข่งกับประเทศอินเดีย ประเทศบราซิล สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งภาคส่วนอื่นๆ คือ ต้องเปลี่ยนกระบวนทัศน์ หรือวิธีคิด (Paradigm) ต่อ “ประชาคมอาเซียน” และ “ประเทศสมาชิกอาเซียน” ใหม่ โดยเปลี่ยนจากการมององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น องค์กรภาคส่วนอื่น หรือ ประเทศอื่นจากการมองเป็น “คู่แข่ง” สู่การมองแบบ “หุ้นส่วน” เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาในพื้นที่ และเพื่อร่วมกันขับเคลื่อนให้วิสัยทัศน์ของประชาคมอาเซียนไปสู่เป้าหมายร่วมกัน

4.12 การพัฒนาเมืองไปสู่การเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

ในส่วนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีพื้นที่ติดชายแดน เช่น แม่สอด แม่สาย ยะลา และมุกดาหาร นั้น สิ่งที่จะเกิดขึ้นอย่างเห็นได้ชัดคือ การติดต่อค้าขายระหว่างพื้นที่และประเทศสมาชิก และการไหลเวียนของเงินทุน มีการเดินทางข้ามพื้นที่กันระหว่างนักธุรกิจ พ่อค้า แม่ค้า ผู้ใช้แรงงาน มีตลาดการค้าชายแดน การท่องเที่ยว ซึ่งนับเป็นการเปิดโอกาสใหม่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะบริเวณพื้นที่หัวเมืองซึ่งเคยเป็นเมืองชายแดนที่ห่างไกลจากเขตเมืองหลวงที่จะพัฒนาเป็น “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” หรือ “เมืองพิเศษ” เพราะพื้นที่เหล่านี้จะสามารถพัฒนาเศรษฐกิจในระดับพื้นที่เพื่อรองรับประชาคมอาเซียน เส้าหลักด้านเศรษฐกิจ หรือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้ ดังในกรณีของเทศบาลนครแม่สอด จังหวัดตากที่กำลังจะเป็นมหานครแม่สอด ด้วยวัตถุประสงค์ในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เหมาะสมกับการเป็น “เมืองท่า” และ “เมืองชายแดน” ที่มีความพยายามในการจัดวางระบบการขนส่ง ระบบโลจิสติกส์ในพื้นที่ รวมทั้งการวางระบบสาธารณูปโภคด้านสังคมเพื่อรองรับประชาคมอาเซียน และที่สำคัญเทศบาลนครแม่สอดได้ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องและจัดวางระบบทั้งในเชิง “รุก” และ “รับ” กับประชาคมอาเซียนไว้แล้ว ได้มีการแปลกกฎ ระเบียบ ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องของประเทศที่จะติดต่อเป็นภาษาไทย เพื่อให้ง่ายต่อการขยายตัวของพื้นที่ต่อไปอย่างไรก็ตามพื้นที่ชายแดนเหล่านี้ก็ต้องเตรียมการในการรับมือกับ “ภาวะ” ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากการขยายตัวของความเป็นเมือง เช่น การขยายตัวของการเดินทางเข้าออกของเงินทุน ประชากร การเพิ่มขึ้นของความจำเป็นในการแสวงหาสาธารณูปโภคต่างๆ เพื่อต้อนรับกับการขยายตัวของเศรษฐกิจ การเตรียมการด้านความมั่นคงปลอดภัย

การศึกษาและสาธารณสุข ระบบยุติธรรม และโครงสร้างพื้นฐานด้าน
การสื่อสาร

4.13 การเตรียมการสำหรับการแก้ไขปัญหา หรือ ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นพร้อมกับการพัฒนา

เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งกำหนดแผน
ในการพัฒนาแล้ว สิ่งหนึ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องให้ความสำคัญ
สำคัญคือ การที่ต้องไม่ลืมที่จะคิดวิเคราะห์และเตรียมการในการรับมือ
กับการจัดการกับปัญหาที่จะตามมา อันเป็นผลจากการเจริญเติบโตของ
พื้นที่ เพราะนอกจากจะมีนักลงทุนมาลงทุนในพื้นที่ แรงงานอาเซียน
ก็จะตามมา ปัญหาเรื่องสุขภาพอนามัยทั้งของประชาชนในพื้นที่ เช่น
ปัญหาโรคติดต่อ ปัญหาโรคอุบัติใหม่ หรือปัญหาอาชญากรรมในพื้นที่
ก็อาจจะตามมา ตรงส่วนนี้อยากให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคิด
อย่างเป็นระบบ และรอบด้าน วิเคราะห์ปัญหาที่ซับซ้อนอย่างเป็นระบบ
และเตรียมการป้องกัน แก้ปัญหาและเยียวยา โดยอาจจะดำเนินการ
ร่วมกับภาคประชาชน ประชาสังคม และองค์กรภาคส่วนอื่นๆ ในพื้นที่

ส่วนที่
5

ข้อห่วงกังวลสำหรับ
การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

● สิ่งเหล่านี้ คือ โจทย์

ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรต้องเตรียมรับมือ

และอย่าตระหนกแต่ต้องคิดอย่างมีสติ

คิดล่วงหน้า และคิดร่วมกันกับ “หุ้นส่วน”

ให้รอบคอบ

การรักษาอัตลักษณ์ เป็นงานหนักอีกงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ที่จริงแล้วในทางทฤษฎีมีตัวแบบอยู่ 2 ทฤษฎีคือ หม้อต้มซุบฟักทอง (Melting pot) ที่กลืนส่วนผสมกันเป็นเนื้อเดียว กับอีกทฤษฎีหนึ่งที่เรียกว่าจานสลัด (Salad Bowl) เป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมที่ยังคงความแตกต่างของแต่ละคนไว้ เช่นเดียวกับจานสลัดจริง ๆ ที่มีผักหลายชนิดคลุกเคล้าเข้ากัน

วัฒนธรรม “อาเซียน”

MELTING POTS ?

หรือ

SALAD BOWLS ?

แต่สามารถแยกแยะได้ออกว่า ส่วนประกอบมีอะไรบ้าง ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องพิจารณาใช้วิธีการทั้งสอง คือ ประชาคมอาเซียนทุกคนต้องได้มาตรฐานของการบริการแบบเดียวกัน ซึ่งเป็นการผสมผสานในแบบของหม้อต้มซุบพริกทอง เพราะเป็นเรื่องการตอบโจทย์ของความมั่นคงทางทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเป็นสิ่งที่เรียกว่า เป็นข้อตกลงกัน แต่ขณะเดียวกันต้องรักษาวัฒนธรรมของแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นเรื่องอัตลักษณ์ หรือความเฉพาะถิ่น (Identity) ไว้ในลักษณะของจานสลัด

สิ่งเหล่านี้ คือ โจทย์ ที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรต้องเตรียมรับมือ และอย่าตระหนกแต่ต้องคิดอย่างมีสติ คิดล่วงหน้า และคิดรวมกันกับ “หุ้นส่วน” ให้รอบคอบ

บรรณานุกรม

- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2552). **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. นนทบุรี : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2553). **การวัดผลการดำเนินงานเพื่อไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**. นนทบุรี : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2556). **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนฉบับประชาชน**. นนทบุรี : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์ (2555). **AEC FACT BOOK, One Vision, One Identity, One Community**. นนทบุรี : กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
- กองอาเซียน 3 กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ (2554). **แผนแม่บทความด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน**. กรุงเทพฯ : บริษัทคาริสมา มีเดีย จำกัด.
- จุไรรัตน์ แสงบุญนำ. (2554). **ความรู้เรื่องประชาคมอาเซียน (การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อการก้าวเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน) ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2554-2558)**. (เอกสารอัดสำเนา)
- วิทยาลัยพัฒนาการปกครองท้องถิ่น (2555). **ประชาคมอาเซียนกับการปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : บริษัท ส.เจริญ การพิมพ์ จำกัด.
- สำนักงาน ก.พ. (2555). **ก้าวสู่ประชาคม ASEAN**. นนทบุรี : ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์.

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:

ISBN : 978-974-449-751-2

9 789744 497512

ราคา 64 บาท

สถข.57-11-1000.0

สถาบันพระปกเกล้า

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ 80 พรรษา อาคารรัฐประศาสนภักดี ชั้น5 ฝั่งทิศใต้

เลขที่ 120 หมู่ 3 ถนนแจ้งวัฒนะ แขวงทุ่งสองห้อง เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ 10210

หมายเลขโทรศัพท์ : 02-141-9600 โทรสาร : 02-143-8181

email : webmaster@kpi.ac.th

www.kpi.ac.th

